

8
9-61

8
Գ-ՅԻ Կ

ԳԻՐԳ

Ա Ռ Ա Կ Ա Ց

~~8488~~
8520

Վ Ի Ն Ն Ը

Եմբրիկեան Ետուածաշունչի Ընկերութիւն

1929

26253-4.2

ԳՐԻՔ ԱՌԱՎԱՅ

5

ՑԱՐԱՐԱՐ

412-ԱԶ

5089-569

ՀՀՏԶ

- Ու հանձարը քեզ պիտի պաշտպանէ.
- 12 Որպէս զի քեզ չար թարգման ճամբայէն,
Նենգութիւններ խօսող մարդէն ազատէ.
- 13 Անուշիկ՝ որոնք ուղիղ ճամբան թողուցեր են,
Որպէս զի խաւար ճամբաներու մէջ քայլեն.
- 14 Չարութիւն ընելով կ'ուրախանան,
Եւ չարին նենգութիւններովը կը ցնծան.
- 15 Որոնց ճամբաները ծուռ են,
Ու անոնց ընթացքը խտորնակ է:
- 16 Որպէս զի նա քեզ ազատէ օտար կնոջմէն,
Շողքորթութիւն խօսող օտար կնոջմէն.
- 17 Որ իր երիտասարդութեան բարեկամը կը թողու,
Եւ իր Աստուծոյն ուխտը կը մոռնայ.
- 18 Քանզի անոր առէր մահաւան կը տանի,
Ու անոր շաւիղները մեռելներուն:
- 19 Անոր գացողները բնաւ չեն դառնար,
Եւ կեանքի ճամբաներուն չեն հասնիր:
- 20 Որպէս զի բարի թարգման ճամբան երթաս,
Ու արդարներուն շաւիղները պահես:
- 21 Քանզի ուղիղները երկրի վրայ պիտի բնակին
Եւ կատարեալները անոր մէջ պիտի մնան:
- 22 Բայց ամբարշտները երկրէ պիտի կորսուին,
Ու անօրէնները անկէ պիտի փրցուին:

ԳԼ. Գ

- 1 Որդեակ իմ, մի մոռնար իմ՝ օրէնքս,
չպաս քու սիրտդ թող իմ պատուիրանքներս պահէ.
- 2 Վասն զի քեզի երկայն օրեր ու կենդանութեան տա-
րիներ

- Եւ յաջողութիւն պիտի աւելցնեն:
- 3 Ողբմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քեզ չթողուն.
Ձաննք քու պարանոցիդ վրայ կապէ,
Քու սրտիդ տախտակին վրայ գրէ զաննք:
- 4 Այսպէս Աստուծոյ և մարդոց առջև
Շնորհք ու բարի համարում պիտի գտնես:
- 5 Քու բոլոր սրտով Տէրոջը ապաւինէ,
Եւ քու իմաստութեանդ մի վտասջիր:
- 6 Քու ամէն ճամբաներուդ մէջ զանկէա ճանչցիր,
Ու անկէա քու շահիղներդ պիտի ուղղէ:
- 7 Դուն քու աչքիդ առջև իմաստուն մի ըլլար.
Տէրոջմէ վտխցիր ու շարութեանէ ետ քաշուէ:
- 8 Ասիկա քու *չկողերուդ առողջութիւն,
Եւ քու սկիւրներուդ պարարտութիւն կ'ըլլայ:
- 9 Տէրոջը պատիւ ըրէ քու ստացուածքէդ
Եւ քու բոլոր բերքերուդ երախայրիններէն:
- 10 Եւ քու շտեմարաններդ առաստութիւնով պիտի լեց-
ուին,
Ու հնձաններէդ նոր գինին դուրս պիտի թափի:
- 11 Որդեակ իմ', Տէրոջը խրատը մի անարգեր,
Ու անոր յանդիմանութեան մի լծ ունար:
- 12 Վասն զի Տէրը իր սիրածը կը խրատէ,
Ինչպէս հայր մը իր սիրական զաւակին կ'ընէ:
- 13 Երանի՛ր այն մարդուն որ իմաստութիւն կը գտնէ,
Ու այն մարդուն՝ որ հանձար կը ստանայ:
- 14 Վասն զի անոր շահը արծաթի շահէն աղէկ է,
Ու անոր արդիւնքը՝ մնաքոր սպիկէն:

*կամ, պորտիդ

- 15 Անկէա *գոհարներէն պատուական է.
Եւ քու բոլոր ցանկալի բաներդ չեն կրնար անոր հա-
ւասարիլ:
- 16 Անոր աջ ձեռքին մէջ օրերու երկայնութիւն,
Եւ ձախ ձեռքին մէջ հարստութիւն ու փառք կայ:
- 17 Անոր ճամբաները հաճոյական ճամբաներ են,
Եւ անոր բոլոր շահիղները խողաղութիւն են:
- 18 Անկէա իրեն յարողներուն կենաց ծառ է.
Ու զինք բռնողները երջանիկ կ'ըլլան:
- 19 Տէրը իմաստութիւնով հիմնեց երկիրը,
Եւ հանձարով հաստատեց երկինքը:
- 20 Անոր գիտութիւնով անդունդները կը պատահն,
Ու ամպերը ցօղ կը կաթեցնեն:
- 21 Որդեակ իմ', տոնք քու աչքերուդ առջեւէն չեր-
թան.
Իմաստութիւնը ու խոհեմութիւնը քեզ պահէ:
22 Եւ քու հոգւոյդ կեանք՝
Ու քու պարանոցիդ իջարդ ըլլան:
- 23 Այն տանն ճամբադ ապահովութեամբ պիտի քալես,
Եւ քու սոքդ պիտի չասջի:
- 24 Եթէ պառկի՛ս պիտի չվտխնաս,
Ու եթէ քնանաս՝ քունդ անոյշ պիտի ըլլայ:
- 25 Պիտի չվտխնաս յանկարծաստ վտխէն,
Ոչ ալ ամբարիշտներուն չկորուտէն՝ երբ գայ:
- 26 Վասն զի քու յոյսդ Տէրը պիտի ըլլայ,
Եւ քու սոքդ պիտի պահէ, որպէս զի չբռնուի:

*կամ, բուստերէն
†Եբբ. շնորհք
‡կամ, արշաւանքէն

- 27 Երբ ձեռքեդ աղէկուած իւն ընել կու գայ,
*Կարօտ եղողէն՝ մի արգիլէր զանիկայ:
- 28 Քու գրացիիդ բնաւ մի ըսեր, Գնա ու դարձեալ եկուր,
Եւ վաղը կու տամ՝, երբ քու քովդ կայ:
- 29 Քու գրացիիդ դէմ՝ չարութիւն մի մտածեր,
Քանի որ անիկա վստահութեամբ քեզի հետ կը
ընակի:
- 30 Առանց պատճառի մարդու հետ մի վիճիր,
Երբ անիկա քեզի չարութիւն մը ըրած չէ:
- 31 Բռնաւոր մարդուն մի նստանձեր,
Ու անոր ճամբաները բնաւ մի ընարիր:
- 32 Վասն զի ծուռ մարդը Տէրոջը առջև պիղծ է.
Բայց Անոր ընտանութիւնը արդարներուն հետ է:
- 33 Ամբարիշտ մարդուն ասնը մէջ Տէրոջը անէծքը կայ,
Բայց արդարներուն ընակարանը Անիկա կ'օրհնէ:
- 34 Յիրաւի Անիկա ծաղր ընողները ծաղր կ'ընէ,
Բայց խոնարհներուն շնորհք կու տայ:
- 35 Իմաստունները փառք պիտի ժառանգեն,
Բայց յիմարներուն բարձրանալը անարգանք պիտի
ըլլայ:

ԳԼ. Դ

- 1 Արդիք, յեր հօրը խրատը լսեցէք,
Ու մտիկ ըրէք որպէս զի իմաստութիւնը ճանչնար:
- 2 Վասն զի ձեզի աղէկ կրթութիւն կու տամ.
Իմ օրէնքս մի թողուր:
- 3 Քանզի ես իմ՝ հօրս աղան էի,
Փափուկ ու սիրելի՝ իմ մօրս առջև:

*Եբր. Անոր աւերերէն

- 4 Անիկա ինծի կը սորվեցներ ու կ'ըսէր,
Քու սիրտդ իմ խօսքերս թող բռնէ.
Իմ պատուիրանքներս պահէ ու սարէ:
- 5 Իմաստութիւն ստացիր, խոհեմութիւն ստացիր.
Մի մոռնար, ու իմ բերնիս խօսքերէն մի խոստրիր:
- 6 Զանիկա մի թողուր, ու անիկա քեզ պիտի պահէ.
Զանիկա սիրէ, ու անիկա քեզ պիտի պաշտպանէ:
- 7 Ա՛հ, Բա՛նի՛ գլուխը իմաստութիւն է, իմաստութիւն
ստացիր.
Ու ամէն ստացած բաներուդ հետ խոհեմութիւն
ստացիր:
- 8 Զանիկա մեծարէ, ու անիկա քեզ պիտի բարձրացնէ.
Եթէ զանիկա գրկես, քեզ պիտի պատուէ:
- 9 Անիկա քու գլխուդ շնորհաց զարդ պիտի տայ.
Քեզի փառաց պսակ պիտի պարգեւէ:
- 10 Մտիկ ըրէ, որդեակ իմ, ու իմ խօսքերս ընդունէ.
Եւ քու կեանքիդ տարիները պիտի շատնան:
- 11 Քեզի իմաստութեան ճամբուն մէջ Կալէլ սորվեցուցի.
Քեզ ուղղութեան շաւղիներուն մէջ պարտցուցի,
Ու վաղելու ատենդ ոտքիդ քայլերը շնչանան,
Ու վաղելու ատենդ չտահի:
- 13 Ամբար բռնէ խրատը ֊ ընաւ մի թողուր.
Զանիկա պահէ, վասն զի քու կեանքդ անիկա է:
- 14 Ամբարիշտներուն ճամբան մի երթար,
Ու չարերուն ճամբուն մէջ մի քայլեր:
- 15 Անկէ դուրսացիր, անոր քովէն մի անցնիր,
Անկէ խոտորէ ու անցնիր:
- 16 Վասն զի անոնք մինչև որ չարութիւն չընեն՝ չեն
քնանար.
Ու եթէ Կալէլ չկործանեն՝ քուններին կը փախչի:

- 17 Քանզի անտըր ամբարշտութեան հացը կ'ուտեն,
Ու անիրաւութեան զինին կը խաննա
- 18 Բայց արգարներուն ճամբան ծագող լըյտին պէս է,
Որ երթալով կը լուսուորուի, մինչև կատարեալ օր
ըլլայ:
- 19 Ամբարիշտներուն ճամբան խաւորի պէս է,
Ու չեն գիտեր թէ ինչ բանով իրենց սօքը պիտի
սահի:
- 20 Որդեակ իմ, մտիկ ըրէ իմ խօսքերս,
Քու սկանջներդ իմ խօսքերուս տուր:
- 21 Անտք քու աչքերուդ առջևէն չերթան,
Ձանտք քու օրտիդ մէջ պահէ:
- 22 Վասն զի զանտք գանդներուն անտք կեանք են,
Եւ անտնց ըլլար մարմնին բժշկութիւն:
- 23 Ամէն զգուշութիւնով քու սիրտդ պահէ,
Քանզի կեանքի *աղբիւրները անկէ են:
- 24 Ծուռ բերանը քեզմէ մէկդի ըրէ,
Ու անիրաւ շրթանքները քեզմէ հեռացուր:
- 25 Քու աչքերդ ուղիղ նային,
Ու արտեւանտէքներդ շիտակ դէպ ի առջևդ ըլլան:
- 26 Ոտքերուդ շաւիղները շիտկէ,
Եւ քու ըլլար ճամբաներդ հաստատուին:
- 27 Աջ կամ ձախ կողմը մի խտորիբ,
Ոտքդ չարութենէ դարձուր:

ԳԼ. Ե

1 Որդեակ իմ, մտիկ ըրէ իմաստութեանս,

*ԵՔԲ. երբը /

- Եւ քու սկանջդ իմ հանճարիս տուր,
- 2 Որպէս զի խահեմութիւն պահես,
Ու քու շրթանքներդ գիտութիւն պահես:
- 3 Վասն զի օտար կնոջ շրթանքներէն խորիսի մեղր
կը կաթի,
Ու անոր քիմքը իւղէն կակուղ է:
- 4 Բայց անոր վախճանը օշինդրի պէս դառն՝
Ու երկասյրի սուրի պէս սրած է:
- 5 Անոր սօքերը մահուան կ'իջնեն,
Ու անոր քայլերը դժոխք կը համնին:
- 6 Անոր ճամբաները փոփոխական են, ու չես կրնար
գանձք գիտնալ,
Որ չըլլայ թէ կեանքի ճամբան մտածես:
- 7 Եւ հիմա, ով արդէք, ինծի մտիկ ըրէք,
Ու իմ բերնիս խօսքերէն մի խտորիբ:
- 8 Այն կնոջմէն ճամբադ հեռացուր,
Ու անոր տանը դրանը մի մօտենար:
- 9 Ձըլլայ որ քու փառքդ ուրիշներու՝
Եւ տարիներդ անողորմ մարդու տաս:
- 10 Ձըլլայ որ օտարները քու զօրութենէդ կշտանան,
Ու քու վաստակդ օտարներուն տունը մնայ:
- 11 Եւ քու վերջին ատենդ չհաւապես,
Երբ քու մարմնիդ ու անդամներդ մտշին,
- 12 Ու չըսես, Ես ինչպէս խրատը ատեցի,
Ու իմ սիրտս յանդիմանութիւնը անարդեց:
- 13 Եւ իմ ուսուցիչներուս խօսքը մտիկ չըրի,
Ու իմ սկանջս զիս վարժողներուն չտուի:
- 14 Ժողովքի ու ժողովուրդի մէջ
Գրեթէ ամէն րեսակ թշուաւութեան հանդի-
պեցայ:

- 15 Դուն քու ջրակոյտեղ ջուր խմէ,
Եւ քու ջրհորիդ մէջ վաղար ջուրէն:
- 16 Քու աղբիւրներդ դուրսը տարածուին,
Լնչդ եւ ջուրերու վտակները հրատարակներուն մէջ:
- 17 Անոնք միայն քուկդ ըլլան,
Ու ոչ թէ քուկդ և օտարներուն:
- 18 Քու աղբիւրդ օրհնեալ ըլլայ:
Եւ քու երիտասարդութեանդ կնոջը հետ ուրախ եղիր:
- 19 Անիկա Կեդէ սիրելի եղնիկի պէս,
Եւ շնորհալի այծեամի պէս ըլլայ:
Ամէն ատեն անոր ստիւնները քեզ կշտացնեն,
Ու միշտ անոր սիրովը զմայլիս:
- 20 Եւ ինչո՞ւ, որդեակ իմ, դուն օտար կնոջ մը փրով
զմայլիս,
Ու օտար կնոջ ծոցը գրկես:
- 21 Վասն զի մարդուն ճամբաները Տէրոջը աչքերուն
առջև են,
Ու անոր ամէն քայլերը քեզ կը կշռէ:
- 22 Չարագործը իր անօրէնութիւնները պիտի բռնեն.
Ու անիկա իր մեղքին չուաներովը պիտի բռնուի:
- 23 Անիկա առանց խրատի պիտի մեռնի,
Ու իր մեծ յիմարութիւնովը պիտի մըլտրի:

ԳԼ. 9

- 1 Որդեակ իմ, եթէ քու բարեկամիդ համար երաշխաւոր եղար,
Կամ օտար մարդու համար քու ձեռքդ տուիր,
2 Քու բերնիդ խօսքերովը որդայլծր ինկար,

- Բերնիդ խօսքերովը բռնուեցար:
- 3 Որդեակ իմ, շուտով այսպէս ըրէ որպէս զի ազատիս.
Որովհետեւ դուն քու բարեկամիդ ձեռքը մտար,
Գնա քու բարեկամիդ խոնարհէ
Ու զանիկա թախանձէ:
- 4 Աչքերուդ քուն՝
Ու արտեւանուներուդ նիրհում մի տար:
- 5 Քեզ ազատէ ինչպէս այծեամբ քրտրդն ձեռքէն,
Կամ թռչունը հաւորսին ձեռքէն Կառտի:
- 6 Ով ծայլ, միջիւնին գնա,
Անոր ճամբաները տես ու իմաստուն եղիր:
- 7 Վասն զի անիկա Թեւ իշխան,
Ոտական կամ փրոջ չունի,
8 Իր կերակուրը ամառունէ կը պատրաստէ.
Իր ուտելիքը հունձքի ատեն կը ժողվէ:
- 9 Ով ծայլ, մինչև ե՞րբ կը պառկես,
Քունեդ ե՞րբ պիտի արթննաս:
- 10 Քիչ մը քնանաս, քիչ մը նիրհես,
Ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար:
- 11 Այն ատեն քու աղքատութիւնդ ճամբորդի մը պէս
պիտի գայ,
Ու կարօտութիւնդ՝ սպառազինեալ մարդու պէս:
- 12 Անօրէն ու չար մարդը
Ծուռ բերնով կը շարժի:
- 13 Անիկա իր աչքերովը ակնարկութիւն կ'ընէ,
Ոտքերովը կը խօսի,
Ու մտերովը բուն կը սորվեցնէ:
- 14 Անոր սրտին մէջ ծռութիւն կայ,
Միշտ չարութիւն կը հնարէ ու կուխներ կը հանէ:
- 15 Ատոր համար անոր կտրուտը յանկարծ պիտի գայ:

Անհկա յանկարծ պիտի կտարուի, ու անոր դարմանն պիտի չգտնուի:

- 16 Տէրը այս վեց բանէն կը զզուի,
  - Ու անոր հոգւոյն առջև եօթը բան պիղծ է.
- 17 Ամբարտաւան աչքեր, ստախօս լեզու
  - Եւ անմեղ արիւն թափող ձեռքեր,
- 18 Չար խորհուրդներ հնարող սիրտ,
  - Չարութիւն ընելու համար շուտ վազող ոտքեր,
- 19 Ստուծիւն խօսող անիրաւ վկայ,
  - Ու եղբայրներու մէջ կռիւներ ցանող խոր:
- 20 Որդեակ իմ, քու հօրդ պատուիրանքը պահէ,
  - Եւ քու մերդ օրէնքը մի մերժեր:
- 21 Չանոնք միշտ քու որակի վրայ կապէ,
  - Չանոնք քու պարանոցդ կախէ:
- 22 Քաղած ատենդ անոնք քեզի առաջնորդութիւն ընեն,
  - Քննցած ատենդ քեզ պահպանեն,
  - Ու արթնցած ատենդ քեզի հետ խօսակցին:
- 23 Քանզի պատուիրանքը ճրագ՝ ու օրէնքը լցյա է,
  - Եւ խրատին յանդիմանութիւնները կեանքի ծամ:
  - բայ են.
- 24 Որպէս զի քեզ գէշ կնոջմէն,
  - Օտար կնոջ շորքորթող լեզուէն պահէ:
- 25 Արտիդ մէջ անոր գեղեցկութեանը մի ցանկար,
  - Եւ քեզ իր արտեւանունքներովը չըռնէ:
- 26 Վասն զի պոռնիկ կնոջ պատճառաւ
  - Մորք մինչև պատաս մը հասցի խորտ կ'ըլլայ.
  - Եւ ընցող առնակինը պատուական հոգին կ'որսայ:
- 27 Հնամբ է որ մէկը իր ծոցը կրակ դնէ,
  - Ու հանդերձները չսլքին.
- 28 Հնամբ է որ մէկը կրակի կայծերու վրայ քայլէ,

Ու անոր ոտքերը չսլքին:

- 29 Ատոր պէս է իր դրսեցիկն կնոջը քով գացողն ալ.
  - Ով որ անոր դպչի՝ անմեղ չըլլար:
- 30 Գողը եթէ անօթուածեան համար ու իր փորը կշտա-
  - ցընելու համար գողութիւն ընէ,
  - Չեն քամահարը զանկէս:
- 31 Սակայն եթէ գտնուի, եօթնապատիկ կը հատուցանէ,
  - Իր տանը բոլոր ինչքը կու տայ:
- 32 Կնոջ հետ շնութիւն ընողին խելքը պակաս է.
  - Այս բանը ընողը իր հողին կը կորսնցնէ:
- 33 Անհկա վէրք ու անարգանք կը գանէ,
  - Եւ անոր նախատինքը անջնջելի է:
- 34 Քանզի նախանձը էրկանը կատարութիւնն է,
  - Ու անհկա վրէժխնդրութեան օրը չխնայեր.
- 35 Անհկա ընտու մէկ փրկանքի չնայիր,
  - Կաշաւք ալ շատցնելու ըլլաս՝ անհկա չհաճիր:

ԳԼ Է

- 1 Որդեակ իմ, պահէ իմ խօսքերս,
  - Ու իմ պատուիրանքներս քու քովդ ծածկէ:
- 2 Իմ պատուիրանքներս պահէ որպէս զի ապրիս,
  - Ու իմ օրէնքիս քու աչքերուդ բերին պէս նայէ:
- 3 Չանոնք մատերուդ վրայ կապէ,
  - Չանոնք արտիդ տախտակին վրայ դրէ:
- 4 Իմատուածեան ըսէ, Գու՛ն իմ քոյրս ես.
  - Ու խոհեմութեան՝ Մանօթ կանչէ,
- 5 Որպէս զի քեզ օտար կնոջմէն,
  - Շողքորթութեամբ խօսող օտար կնոջմէն, պահէ:
- 6 Վասն զի իմ տանս պատու հաննէ,

- 10 իմ վանդակէս, նայեցայ.
- 7 Եւ անմիաներուն մէջ տեսայ,
Երևատասարդներուն մէջ պակասամիտ պատանի մը
գասայ,
- 8 Որ փողոցին մէջ այն կնոջ րանջ անկիւնին քովէն
կ'անցնէր,
Ու անոր տանը ճամբան ըննեց,
9 Երբ իրիկուն եղաւ, օրը տարածամեցաւ
Ու գիշերուն մնալը սիրեց.
- 10 Եւ ահա անոր առջեւ կին մը ելաւ,
Անիկա պոռնիկի կերպարանք ու նենգաւոր սիրտ մը
ունէր.
- 11 Անիկա աղաղակող ու անզգամ էր,
Ու անոր ոտքերը իր տանը մէջ չէին կենար.
- 12 Երբեմն դուրսը, երբեմն հրապարակները,
Եւ ամէն անկիւնի քով դարանամուս կ'ըլլար.
- 13 Զանիկա ըննեց համբուրեց,
Ու լիբը երեսով անոր ըսաւ.
- 14 Իմ քովս խողաղուծեան զոջեր կան.
Ես այսօր իմ ուխտերս կատարեցի.
- 15 Անոր համար ելայ քեզ դիմաւորելու,
Քու երեսդ փնտռելու, ու քեզ գտայ:
- 16 Իմ անկողինս ծածկացներով զարդարեր եմ,
Եգիպտոսի ծաղկանկար բեհեզով.
- 17 Անկողինս վրայ զմուսաւ,
Հալուէ ու կինաման ցաներ եմ.
- 18 Եկուր մինչև առտու սիրով զուարճանանք,
Ու ցանկութիւններով զբոսնուք.
- 19 Վասն զի այրս տունը չէ,
Անիկա հեռու ճամբայ գնաց.

20 8 8 2

- 20 Ստակին քսակը իրեն հետ առաւ,
Եւ *լուանի լրման* օրը իր տունը պիտի դառնայ:
- 21 Այսպէս իր շատ խօսքերովը զանիկա հրապուրեց,
Ու իր շրթ ունքներուն շղջքարթ թաթիւնովը զանիկա
ստիպեց:
- 22 Ան ալ շիտակ կնոջ ետեւէն,
Սպանդանոցը դացող արջուռի պէս,
Պատժուելու ֆոցող կապուած յիմարի մը պէս կ'եր-
թայ,
- 23 Մինչև որ նեար անոր լեարդը ծակէ.
Ինչպէս թռչուն մը արտօրալով դէպ ի ծուզակը
կ'երթայ,
Ու չգիտեր որ անիկա իր հոգւոյն համար լըրն է:
- 24 Եւ հիմա, ով որդիք, ինձի մտիկ ըրէք,
Ու իմ ըրերիս խօսքերուն ականջ դրէք:
- 25 Քու սիրտդ անոր ճամբաներուն չիտորի,
Եւ անոր շաւիղներուն մէջ չմնորիս.
- 26 Վասն զի անիկա շատերը խցցոտեց ու կործանեց,
Ու անոր բարձր մեացուցած մարդիկը զորուոր էին:
- 27 Անոր տունը դժոխքին ճամբաներն է,
Անոնք մահուան շտեմարանները կ'իջնեն:

ԳԼ. Ը

- 1 Ահա իմաստութիւնը կը կանչէ,
Ու խոհեմութիւնը իր ձայնը կու տայ:
- 2 Անիկա բարձր տեղերու գլուխ, ճամբու կողմ

*կամ, տոնախմբութեան արշալույս

- Եւ շաւիղներու մէջ կը կայմի:
- 3 Անկա գաներուն քով, քաղաքներուն բերանը
Ու գաներուն մուտքը աղաղակելով՝ Կ՛ըէ:
- 4 Ով մարդիկ, ձեզի կը կանչեմ.
Եւ իմ ձայնս մարդոց սրբիներուն է:
- 5 Ով ազէսներ, իմաստութիւն սորվեցէք.
Ով անմիտներ, իմացող սիրտ ունեցէք:
- 6 Լսեցէք, վասն զի աղնիւ բաներ պիտի խօսիմ,
Ու իմ շրթունքներս պիտի բանամ՝ ուղիղ բաներ
Խօսելու համար:
- 7 Քանզի իմ քիմքս ճշմարտութիւն պիտի խօսի,
Բայց իմ շրթունքս ամբարշտութեան կը զգուլի:
- 8 Բերնիս բոլոր խօսքերը արդարութեամբ են,
Եւ անոնց մէջ խտորնակ ու ծուռ բան չկայ:
- 9 Ամեն ալ հասկցողին ուղիղ են,
Ու գիտութիւն գանողներուն շիտակ են:
- 10 Իմ խրատս առէք, և ոչ թէ արծաթ.
Ու ընտիր ոսկիէն աւելի գիտութիւնը «էքեցե՛ք»:
- 11 Վասն զի իմաստութիւնը գոհարներէն աղէկ է.
Եւ բոլոր ցանկալի բաները չեն կրնար անոր հաւա-
սարիլ:
- 12 Ես իմաստութիւնս սրտմտութեան հետ կը բնակիմ,
Եւ ճարտարութեանց գիտութիւնը կը գտնեմ:
- 13 Տէրոջը վախը չարութիւնը տտին է.
Ես հպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը, չար
ճամբան
Ու նենգաւոր բերանը կ'ատեմ:
- 14 Խորհուրդը և խոհականութիւնը իմն են.
Ես եմ՝ հանճարը, ու զօրութիւնը իմն է:
- 15 Թագաւորները ինձմով կը թագաւորեն,

- Ու նախարարները Ինչո՛ւ արդարութեան կանաններ կը
գնեն:
- 16 Ինձմով կ'ելչեսն իշխանները,
Ազնուականները ու երկրի բոլոր գատաւորները:
- 17 Ես կը սիրեմ՝ զիս սիրողները,
Եւ զիս կանուխ փնտռողները զիս կը գտնեն:
- 18 Իմ քովս հարստութիւն ու փառք,
Ընտիր ստացուածք և արդարութիւն կայ:
- 19 Իմ պտուղս ոսկիէն ու մաքուր ոսկիէն,
Եւ իմ արդիւնքս ընտիր արծաթին աղէկ է:
- 20 Ես արդարութեան ճամբուն մէջ,
Իրաւունքի շաւիղներուն մէջ, կը քալեմ:
- 21 *Որպէս զի զիս սիրողներուն ստացուածք ժառանգե-
ցնեմ*.
Ու անոնց գանձերը պիտի լեցնեմ:
- 22 Տէրը իր ճամբուն սկիզբը,
Իր վաղեմի գործերէն առաջ, զիս ստացեր էր:
- 23 Ես յառաջմանէ,
Երկրի սկիզբէն առաջ, յօծուեցայ:
- 24 Անգունդները չեղած,
Առատ ջուրերուն աղբիւրները չեղած, ևս ծնած էի,
- 25 Լեռները չաղբաւորուած,
Բլուրներէն առաջ, ևս ծնած էի:
- 26 Տակաւին երկիրը ու բաց տեղերը
Եւ աշխարհիս հողերուն քառաջինը չստեղծած,
-
- *Կամ, Զիս սիրողներուն ժառանգութիւն տալու Կա-
րողութեան ունիմ՝
Ի՛կամ, հաստատուեցայ
Ի՛կամ, բարձր տեղերը

- 27 Երբ երկինքները կը պատրաստէր,
Ու անդուռնդներուն երեսին վրայ կամար կը ձգէր, ես
Հան էի:
- 28 Երբ վերի ամպերը կ'ուժովցնէր,
Եւ անդուռնդներուն աղբիւրները կը հաստատէր,
- 29 Երբ ծովուն կանոն կը դնէր,
Որպէս զի ջուրերը իր հրամանէն դուրս չելլեն,
Ու երբ երկրի հիմերը կը ձգէր,
- 30 Այն ատեն ես անոր քով ճարտարապետ էի,
Եւ ամէն օր անոր զուարճութիւնն էի,
Ու միշտ անոր առջև կ'ուրախանայի:
- 31 Ես աշխարհի մէջ ու անոր երկրին վրայ կ'ուրախա-
նայի,
Ու իմ զուարճութիւնս մարդոց սրդիներուն հետ էր:
- 32 Եւ հիմա, այլ սրդիք, ինծի մտիկ ըրէք:
Վասն զի իմ ճամբաներս պահողները երջանիկ
կ'ըլլան:
- 33 Խրատ մտիկ ըրէք ու իմաստուն եղէք,
Ու գնի՛ք մի մերժէք:
- 34 Երանի՛ պիտի մարդուն որ ինծի մտիկ կ'ընէ,
Ամէն օր իմ դռներուս քով կը հսկէ,
Եւ իմ դրանդիքներս կը դիտէ:
- 35 Վասն զի զիս գտնողը կեսնք կը գտնէ,
Ու Տէրոջմէ շնորհք կը ստանայ:
- 36 Բայց ինծի դէմ մեղանշողը իր հոգւոյն անիրաւու-
թիւն կ'ընէ.
Բոլոր զիս ատողները մահը կը սիրեն:

ԳԼ. Թ

- 1 Իմաստութիւնը իր ասունը շինեց,
Ու իր եօթը սիւները *կանգնեց.
- 2 Իր անասունները մերթեց, իր գինին իխառնեց
Ու իր սեղանը պատրաստեց:
- 3 Անիկա իր աղախինները զրկեց,
Ու քաղաքին բարձր տեղերուն վրայ կը կանչէ.
- 4 Ով որ պարզամիտ է, թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըտէ,
- 5 Եկէք իմ հոգեւ կերէք,
Ու իխառնած գինիէս խմեցէք.
- 6 Յիմարութիւնը թողուցէք, որպէս զի ապրիք,
Ու խոհեմութեան ճամբուն մէջ քալեցէք:
- 7 Ծաղր ընողը յանդիմանողը իրեն անարգանք,
Ու ամբարիշտը խրատողը իրեն արատ կը վատկի:
- 8 Ծաղր ընողը մի յանդիմաներ, որ չըլլայ թէ քեզի
թշնամի ըլլայ.
- Իմաստունը յանդիմանէ, ու քեզ պիտի սիրէ:
- 9 Իմաստունին իրօք տուր, և աւելի իմաստուն պիտի
ըլլայ.
- Արդար մարդուն սորվեցուր, ու էր իմաստութիւնը
պիտի աւելցնէ:
- 10 Իմաստութեան սիկրը Տէրոջը վախն է,
Ու Սկեանասուրբին գիտութիւնը հանձար է:
- 11 Վասն զի քու օրերդ ինծ մտլ պիտի շատնան,

*Եբբ, ասղեց

+կա՛մ, լեցուց

†կա՛մ, լեցուցած

|| կա՛մ, սուրբերուն

- Եւ քեզի կեանքի տարիներ պիտի աւելնան:
- 12 Եթէ իմաստուն ես, քեզի իմաստուն ես,
Ու եթէ ծաղր ընող ես, աւոր պտթիէջ միայն դուն
պիտի կրես:
- 13 Անդգամ կինը աղաղակող կ'ըլլայ.
Անիկա անմիտ է ու բան մը չգիտեր:
- 14 Եւ քաղաքին բարձր տեղերը,
Իր տանը դուռը աթոռի վրայ կը նստի,
- 15 Որպէս զի իրենց ճամբան շտաակ գացող
Անցաւորները կանչէ,
16 Ով որ պարզամիտ է, թող հոս գայ.
Ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ,
17 Գողցուած ջուրերը անոյշ են,
Եւ գողտուկ հացը համեմկ կ'ըլլայ:
- 18 Բայց անիկա չգիտեր որ այն տեղը մեռելներ կան,
Ու անոր հրաւիրած մարդիկը դժոխքին անգուռներ
ըուն մէջ են:

ԳԼ. Ժ

Սողոմոնի առակները:

- 1 Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ տղան իր մօրը արտամեծիւն է:
- 2 Անօրէնութեան գանձերը օգուտ չեն ընէր.
Բայց արգարութիւնը մտահոտանէ կ'աղաւտէ:
- 3 Տէրը արգարին հոգին անօթի չ'ընդրուր.
Բայց ամբարիշտներուն ցանկութիւնը կը խափանէ:
- 4 Ծոյլ ձեռքով բանողը աղքատ կ'ըլլայ.
Բայց ժիր մարդոց ձեռքը հարստութիւն կը բերէ:
- 5 Ան որ ամառը կը ժողվէ, խոհեմ աղայ է:

- Հունձքի ատեն քնացողը ամօթի պատճառ եղող
աղայ է:
- 6 Արդարին գլխուն վրայ օրհնութիւններ կան.
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ:
- 7 Արդարներուն յիշատակը օրհնեալ կ'ըլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն անունը կը փոխի:
- 8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը պատու իրանքները կը բռնէ.
Բայց յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի:
- 9 Կատարելութեամբ քաղողը ապահովութեամբ կը
քալէ.
Բայց իր ճամբաները ծռողը պիտի ճանչցուի:
- 10 Աչքով ակնարկութիւն ընողը նեղութիւն կու տայ.
Ու յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի:
- 11 Արդարին բերանը կեանքի աղբիւր է.
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ:
- 12 Ատելութիւնը կուիներ կը հանէ.
Բայց սէրը ամէն յանցանքները կը ծածկէ:
- 13 Իմաստունին շրթունքներուն վրայ իմաստութիւն կը
գտնուի.
Բայց պակասամիտ եղողին կռնակին համար գաւա-
ղան պտտ է:
- 14 Իմաստունները գիտութիւն կը գանձեն.
Բայց յիմարին բերանը կործանման մօտ է:
- 15 Հարուստին ճոխութիւնը իր ամուր քաղաքն է.
Բայց անանկներուն աղքատութիւնը իրենց կործա-
նուածն է:
- 16 Արդարին գործը կեանքի համար է.
Իսկ ամբարշտին արգիւնքը մեղքի համար է:
- 17 Խրատ պահողը կեանքի ճամբուն մէջ է.
Բայց յանգիմանութիւնը մերժողը կը մտորի:

- 18 Ատելութիւնը ծածկողը ստաբոս շրթունքներ օռի,
Ու բամբասանք հանողը անմիտ է:
- 19 Շատ խօսքերու մէջ յանցանք պահատ չէ.
Բայց իր շրթունքները զպտղը խելացի է:
- 20 Արդարին լեզուն ընտիր արծաթ է.
Ամբարիշտներուն սերտը քիչ արծէք ունի:
- 21 Արդարին շրթունքները շատերուն առաջնորդութիւն
կ'ընեն.
Բայց յիմարները խելքի պակասութենէ կը մեռնին:
- 22 Տէրոջը օրհնութիւնն է որ հարստութիւն կու տայ,
Ու անոր հետ արտօմութիւն չխառներ:
- 23 Զարութիւն ընելը յիմարին յրօսանք է.
Բայց խոհեմ՝ մարդուն՝ իմաստութիւնը:
- 24 Զոր մարդուն վախցած բանը իր վրայ կու գայ.
Բայց արդարներուն փափաքը կը լեցուի:
- 25 Մըրիկը անցնելուն պէս ամխորիշտը բնաջինջ կ'ըլլայ.
Բայց արդարը յաւիտենական հիմ օռի:
- 26 Ինչպէս քացախը սկուաներուն, և ծուխը աչքերուն,
Ծոյլն ալ զինք զրկողներուն այնպէս է:
- 27 Տէրոջը վախը օրեր կ'աւելցնէ.
Բայց ամբարիշտներուն տարիները պիտի կարճնան:
- 28 Արդարներուն յոյսը սւրբութիւն է.
Բայց ամբարիշտներուն ակնկալութիւնը պիտի կորսուի:
- 29 Տէրոջը ճամբան արդարին զօրութիւն է.
Բայց անօրէնութիւն գործողներուն կործանում է:
- 30 Արդարը պիտի չսասանի յաւիտեան.
Բայց ամբարիշտները երկրի վրայ պիտի չընակին:
- 31 Արդարին բերանը իմաստութիւն կը բղխէ.
Բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կտրուի:

- 32 Արդարին շրթունքները հաճոյ բանը գիտեն,
Բայց ամբարիշտներուն բերանը՝ փոշի նենգութիւն:

ԳԼ ԺԱ

- 1 Սենգութեան կշիռքը Տէրոջը առջև պիղծ է.
Բայց ուղիղ կէտի՝ բարը անոր հաճոյ է:
- 2 Երբ հպարտութիւնը գայ, անարգութիւնն ալ կու
գայ.
Բայց իմաստութիւնը խնարհներուն հետ է:
- 3 Ուղիղներուն շիտակութիւնը անոնց առաջնորդու-
թիւն կ'ընէ.
Բայց անօրէններուն ծուխութիւնը զանոնք բնաջինջ
կ'ընէ:
- 4 Բարկութեան օրը հարստութիւնը օգուտ մը չընէր.
Բայց արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ:
- 5 Կատարեալներուն արդարութիւնը անոնց ճամբան
կը շիտկէ.
Բայց անիրաւը իր անիրաւութիւնովը կ'ըլնայ:
- 6 Ուղիղներուն արդարութիւնը զանոնք կ'ազատէ.
Բայց անօրէնները իրենց *չարութեանը մէջ կը բըռ-
նուին:
- 7 Երբ չար մարդը մեռնի, անոր ակնկալութիւնը կը
կորսուի.
Եւ անօրէններուն յոյսը կը կորսուի:
- 8 Արդարը նեղութենէ կ'ազատի,
Ու անոր տեղ ամբարիշտը կ'եթոյս:
- 9 Կեղծաւորը բերնովը իր դրացին կը կորսնցնէ.

*Կա՛մ, ցանկութեանը

- Բայց արդարները զիտուածեամբ կ'ազատին:
- 10 Արդարներուն յաջողութեանը վրայ քաղաքը կ'ուրախանայ.
  - 11 Ու երբ չարերը կորսուին, ցնծութեան ձայն իջ լուսնի:
  - 12 Ու զիղնեբուն օրհնութիւնովը քաղաքը կը բարձրանայ.
  - 13 Բայց ամբարիշտներուն բերնովը կը կործանի:
  - 14 Պատկաստմամբ եղողը իր դրօշին կ'արհամարհէ.
  - 15 Բայց խոհեմ մարդը կը լուսնի:
  - 16 Բանասրկութեան պարտողը գողանիքը կը յայտնէ.
  - 17 Բայց հաւատարիմ հոգի ունեցողը բանը կը ծածկէ:
  - 18 Ժողովուրդը առանց խոստկանութեան կը կործանի.
  - 19 Բայց խորհրդականներու բազմութեամբ փրկութիւն կ'ըլլայ:
  - 20 Օտարականին երաշխաւոր եղողը անշուշտ չարեքի կը հանդիպի.
  - 21 Բայց երաշխաւորութիւնը ատողը ապահով է:
  - 22 Ծնորհայի կինը պատիւ կը ստանայ.
  - 23 Եւ իջօրուոր մարգիկ հարստութիւն կը ստանան:
  - 24 Ողբամած մարդը իր անձին ազէկութիւն կ'ընէ.
  - 25 Բայց անողբմ մարդը իր մարմնին նեղութիւն կուտայ:
  - 26 Զար մարդը անտի գործ կը գործէ.
  - 27 Բայց արդարութիւն ցանողը ապահով վարձը կ'ուսնանայ:
  - 28 Ինչպէս արդարութիւնը կեանքի կ'առնուի:
  - 29 Երջնպէս չարութեան հետեւողը իր մահուանը կ'երթայ:
  - 30 Մուռ սիրտ ունեցողները Տէրոջը առջև պիղծ են.

*կ֊մ, առաջնորդութեան   †կ֊մ, բանաւոր

- Բայց ուղիղ ճամբայ քաղաքները անոր հաճոյ են:
- 21 Անօրէնները իրեն ձեռք ձեռքի քաղաքի քաղաքին անպատիտ պիտի չմնան.
  - 22 Բայց արդարներուն սերունդը պիտի ազատի:
  - 23 Գեղեցիկ կ'ընր՝ որ խոհեմութիւն չունի,
  - 24 Խողին քիթը քրտնած սակի օղակին իջնախնի:
  - 25 Արդարներուն ցանկութիւնը միայն բարութիւն է.
  - 26 Բայց անօրէններուն ակնկալութիւնը բարկութիւն պիտի ըլլայ:
  - 27 Մարդ կայ որ էր արտաբնական ցրտեղով կ'աւելցնէ,
  - 28 Ու արդ արդ չար չար չար կը խնայէ, բայց կարօտութեան իջ հաւնի:
  - 29 Բարերար անձը պիտի գերնայ.
  - 30 Եւ ան որ կ'ուսուցէ՝ ինքն ալ պիտի ուսուցուի:
  - 31 Յարեմը պահողին՝ ժողովուրդը անէծք կուտայ.
  - 32 Բայց զանկա ծախողին զխտան վրայ օրհնութիւն կ'ըլլայ:
  - 33 Ազէկութեան համար փոյթ ունեցողը շնորհք կը ստանայ.
  - 34 Բայց ով որ գէշութիւն կը փնտռէ, անկա իրեն պիտի հանդիպի:
  - 35 Իր հարստութեանը վրայ յոյսը գնողը պիտի խնայ.
  - 36 Բայց արդարները կանանչ տերեւի պէս պիտի ծաղկին:
  - 37 Իր տանը նեղութիւն ստուողը հով պիտի ժառանգէ.
  - 38 Ու յիմարը իմաստուն սիրտ ունեցողին ծառայ պիտի ըլլայ:
  - 39 Արդարին պտուղը կենաց ծառ է.
  - 40 Եւ հոգիներ վաստակողը իմաստուն է:

*կ֊մ, ազգէ ազգ

31 Ահա արդարը երկրի վրայ պատիժ կը կրէ.
Ո՞ւր մնաց ամբարիշտը ու մեղաւորը:

ԳԼ. ԺԲ

- 1 Խրատ սիրողը գիտութիւն կը սիրէ,
Ու յանդիմանութիւն ատողը անմիտ է:
- 2 Բարի մարդը Տէրովնէ շնորհք կը ստանայ.
Բայց Աստուծոյ նենգաւոր մարդը պիտի դատապարտէ:
- 3 Մարդը անիրաւութեամբ հաստատութիւն չունենար.
Բայց արդարներուն արմատը չչարժիր:
- 4 Առաքինի կինը իր երկանը զտակ է,
Բայց նախատինք բերողը անոր սովորներուն մէջի
փտութեանը պէս է:
- 5 Արդարներուն մտածութիւնները իրաւունք են.
Բայ ամբարիշտներուն խորհուրդները նենգութիւն են:
- 6 Ամբարիշտներուն խօսքերը արիւնի համար դարան են.
Բայց ուղիղներուն բերանը զիրենք կ'ազատէ:
- 7 Ամբարիշտները կը կործանին ու բնաջինջ կ'ըլլան.
Բայց արդարներուն տունը կը հաստատուի:
- 8 Մարդը իր խոհեմութեանը չափ կը գովուի.
Բայց ծուռ սիրտ ունեցողը կ'անարգուի:
- 9 Աննշան մարդը որ ծառայ ունի,
Չինք մեծցնող ու հացի կարօտ եղողէն աղէկ է:
- 10 Արդարը իր անասուններուն կեանքին համար հոգ կը
տանի.
Բայց ամբարիշտներուն աղիքները անողորմ են:
- 11 Իր երկիրը բարձրը հացով կը կշտանայ.
Բայց դատարկ մարդոց հեռեւորը պակասամիտ է:
- 12 Ամբարիշտը չարերուն աւարին կը փափաքի.

- Բայց արդարներուն արմատը պտուղ կու տայ:
- 13 Չարը էր շրթունքներուն յանցանքովը սրտգայթը
կ'ընայ.
- Բայց արդարը նեղութենէ կ'ելլէ:
- 14 Մարդը իր բերնին պտուղէն բարիքներով կը լեցուի.
Ու մարդուն ձեռքերուն հասուցումը իրեն պիտի
դառնայ:
- 15 Յիմարին ճամբան իր աչքերուն շիտակ է.
Բայց խրատ մտիկ ընողը իմաստուն է:
- 16 Յիմարը նոյն օրը կը յայտնէ իր բարկութիւնը.
Բայց անարգանքը ծածկողը խելացի է:
- 17 Ճշմարտութիւն խօսողը արդարութիւն կը յայտնէ,
Իսկ սուտ վկան՝ նենգութիւն:
- 18 Մարդիկ կան որոնք իրենց շատախօսութիւնովը սուրի
պէս կը խոցոտեն.
Բայց իմաստուններուն լեզուն բժշկութիւն է:
- 19 Ճշմարտախօս շրթունքը միշտ հաստատ կը մնայ.
Բայց ստախօս լեզուն վայրկենական է:
- 20 Չարութիւն մտածողին սրտին մէջ նենգութիւն
կ'ըլլայ.
Բայց խաղաղութեան համար խորհուրդ ընողները
աւրախութիւն կ'ունենան:
- 21 Արդարին բնաւ չարիք չհասնիր.
Բայց ամբարիշտները թշուառութիւններով կը լեց-
ուին:
- 22 Սուտ շրթունքը Տէրովը զզուելի է.
Բայց հաւատարմութիւն ընողները անոր հաճոյ են:
- 23 Խոհեմ մարդը էր գիտցածը կը ծածկէ.
Բայց յիմարներուն սիրտը յիմարութիւն կը հրատա-
րակէ:

- 24 Ժիր մարդոց ձեռքը կ'իշխէ,
Ու ծոյրը հարկատու կ'ըլլայ:
- 25 Մարդուն սրտին մէջ եղող վիշաը զանիկա կը ճնշէ.
Բայց աղէկ խօսքը կ'ուրութացնէ զանիկա:
- 26 Արդարը *իր ընկերին ճամբայ կը ցուցնէ".
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան զիրենք կը մոլորեցնէ:
- 27 Ծոյրը իր սրը չեփեր.
Բայց ժիր մարդուն ստացուածքը պատուական է:
- 28 Արդարութեան ճամբուն մէջ կեանք կայ.
†Եւ անոր շաւիղներուն ճամբուն մէջ մահ չկայ:

ԳԼ ԺԳ

- 1 Իմաստուն տղան իր հօրը խրատը Ժողի կ'ընէ.
Բայց ծաղր ընողը յանգիմանութիւնը մտիկ չընէր:
- 2 Մարդը իր բերնին պտուղէն բարութիւն կ'ուտէ,
Բայց անօրէններուն հոգին՝ բռնութիւն:
- 3 Իր բերանը զսպողը իր անձը կը պահէ.
Բայց շրթունքները լայն բացողը պիտի կորուրի:
- 4 Ծոյլին հոգին կը ցանկայ ու բան մը չունի.
Բայց ժրջան մարդոց հոգին կը գիրնայ:
- 5 Սուտ խօսքը արդարին տտելի է.
Բայց ամբարիշտը ամօթալից ու խայտառակ վարք
ունի:
- 6 Արդարութիւնը կատարելութեամբ քալողները կը
պաշտպանէ.
Բայց չարութիւնը մեղաւորները կը կործանէ:

*Կ-ի, իր ընկերէն գերազանց է
†Կ-ի, Բայց շարժումն կոխած ճամբան մահուան է Կ-ի

- 7 Կան որ զիրենք հարուստ կը ցուցնեն ու բան մը չունին,
Եւ կան որ զիրենք աղքատ կը ցուցնեն ու շատ հա-
րատութիւն ունին:
- 8 Մարդուն կեանքին փրկանքը իր հարստութիւնն է.
Բայց աղքատը յանգիմանութիւն չընէր:
- 9 Արդարներուն լըյր զուարթ պիտի ըլլայ.
Բայց ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի:
- 10 Յիւսւի հպարտութիւն է կռիւ կը ծագի.
Բայց խրատ մտիկ ընողներուն քով իմաստութիւն
կայ:
- 11 *Անիրաւութեամբ Ժողութեամբ հարստութիւնը պիտի
պակսի.
Բայց էր աշխատութիւնով ժողովը պիտի շատցնէ:
- 12 Ուշացած յոյսը սիրտը կը հիւանդացնէ.
Բայց փափաքին հասնիլը կեանքի ծառ մըն է:
- 13 Խօսքը արհամարհողը պիտի կորսուի.
Բայց պատուիրանքէն վտխոզող վարձը պիտի առնէ:
- 14 Իմաստունին օրէնքը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որոգողութիւնը ազատ մնալու համար:
- 15 Բարի խոհեմութիւնը շնորհք կու տայ.
Բայց անօրէններուն ճամբան դժուարին է:
- 16 Աւէն խելացի իմաստութեամբ կը գործէ.
Բայց անմիտը լիմարութիւն կը տարածէ:
- 17 Ձար պատգամաւորը թշուառութեան մէջ կ'իյնայ.
Բայց հաւատարիմ՝ գեպտանը բժշկութիւն է:
- 18 Խրատ անարգողը աղքատութիւն ու անարդութիւն
է Կ-ի.
Բայց յանգիմանութիւն մտիկ ընողը պատիւ կը գտնէ:

*Եբ- Ունայնութիւն

- 19 Փափաքին կատարուիլը հպիկն անոյշ է.
Ու չարագործութենէ ետ կենայլը յիմարներուն զըզուեղի է:
- 20 Իմաստուններուն հետ քալողը իմաստուն կ'ըլլայ.
Բայց անմիտներուն հետ ընկերացողը *չար կ'ըլլայ:
- 21 Մեղաւորներուն ետեւէն ձախողութիւն կ'երթայ.
Բայց արդարներուն բարեք կը հասուցաւի:
- 22 Բարի մարդը իր որդւոց որդիներուն ժառանգութիւն կը թողու.
Բայց մեղաւորին ստացուածքը արդարին համար կը պահուի:
- 23 Աղքատներուն մշակած երկրին մէջ շատ ուտելիք կայ.
Բայց մարդ կայ որ անիրաւութենէ կը կորսուի:
- 24 Գաւազանին խնայողը իր որդին կ'առէ.
Բայց զանկիս սիրողը կանուխ կը խրատէ:
- 25 Արդարը մինչև իր անձին կշտանայլը կ'ուտէ.
Բայց ամբարիշտներուն փորը կարօտութիւն պիտի բռնէ:

ԳԼ ԺԳ

- 1 Իմաստուն կիները իրենց տունը կը շինեն.
Բայց յիմար կինը զանկիս իր ձեռքովը կը փշցնէ:
- 2 Իր ուղղութեանը մէջ քալողը Տէրոջմէ կը վախնայ.
Բայց ծուռ ճամբայ ունեցողը զանկիս կ'աննարգէ:
- 3 Յիմարին բերանը հպարտութեան գաւազան կայ.
Բայց իմաստուններուն շրթունքները զերեք կը պահեն:

*Կ-ժ, չարիքի կը հանդիպի

- 4 Ուր արջատ չկայ, մտաւրը մարտուր կը մնայ.
Խակ արդիւնքին առատութիւնը եղին ցըբութենէն առաջ կու գայ:
- 5 Ճշմարտութեան վկան սուտ չխօսիր.
Բայց անիրաւ վկան ստու իւններ *կը թափէ բերեհ:
- 6 Ծաղը ընողը իմաստութիւն կը փնտռէ ու շքանէր.
Բայց իմաստուններուն համար գիտութիւնը գիւրին է:
- 7 Յիմար մարդէն հեռացիր,
Երբ կ'իմանաս որ իմաստուն շրթունքներ չունի:
- 8 Խեղացի մարդուն իմաստութիւնը իր ճամբան հասկընայն է.
Բայց յիմարներուն անմտութիւնը նենգութիւն է:
- 9 Յիմարները յանցանքը ծաղր կ'ընեն.
Բայց ուղիղներուն մէջ ներողամտութիւն կայ:
- 10 Մարդուն սիրտը իր հոգիին ցաւը կը ճանչնայ.
Ու անոր ուրախութեանը ուրիշը մասնակից չըլլար:
- 11 Ամբարիշտներուն տունը պիտի կործանի.
Բայց ուղիղներուն վրանը պիտի ծաղկի:
- 12 Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ
Բայց անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է:
- 13 Ծիծաղելու ատենն ալ մարդուն սիրտը արտմուծիւն կը դգայ,
Եւ ուրախութեան վախճանը սուգ կ'ըլլայ:
- 14 Ապականած սիրտը իր ճամբաներէն
Ու բարի մարդը ինքիւրմէն պիտի կշտանայ:
- 15 Միամիտ մարդը ամէն խօսքի կը հաւատայ.
Բայց խեղացին իր քայլերը կը քննէ:

*Եբբ. կը փշէ

†Եբբ. չկայ

- 16 Իմաստունը կը վախնայ ու չարութենէ կը փախչի.
Բայց անվտար կը հպարտանայ ու յանձնապատան
կ'ըլլայ:
- 17 Շուտ բարկացողը յիմարութիւն կ'ընէ.
Ու նենգամիտ մարդը ստելի է:
- 18 Անխոհեմները անմտութիւն կը ժառանգեն.
Բայց խելացիները գիտութեամբ կը պսակուին:
- 19 Չարերը բարիներուն առջև կը խոնարհին,
Եւ ամբարիշտները՝ արգարներուն գրանը քով:
- 20 Աղքատը մինչև անգամ իր ընկերին ստելի է.
Բայց հարուստին բարեկամները շատ են:
- 21 Իր ընկերը անարգողը մեղք կը գործէ.
Բայց աղքատին ողբման թիւն ընողը երանելի կ'ըլլայ:
- 22 Ահա չարութիւն մտածողները կը մնլորին.
Բայց բարութիւն մտածողներուն ողբման թիւն ու
ճշմարտութիւն կ'ըլլայ:
- 23 Ամէն աշխատանքի մէջ օգուտ մը կայ.
Բայց *դատարկութեան թիւնը՝ միայն կարօտութեան
իւ քանի չարք:
- 24 Իմաստուններուն հարատուութիւնը իրենց պսակն է.
Բայց անմիտներուն չարքութիւնը յիմարութիւն է:
- 25 Հաւատարիմ՝ վկան հոգիներ կ'ազատէ.
Բայց խարդախը ստութիւններ դուրս կու տայ:
- 26 Տէրջը վախին մէջ հաստատ վտտահութիւն կայ.
Ու անոր որդիները ապաւէն պիտի ունենան:
- 27 Տէրջը վախը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որդայթներէն ազատ մնալու համար:
- 28 Ժողովուրդին բազմութիւնը թագաւորին պատին է.

*Եբր. շրթ ունքներուն խօսքը +կա՛մ, յիմարութիւնը

- Բայց ժողովուրդին նուազութիւնը իշխանին կործա.
նուցն է:
- 29 Երկայնամիտ մարդը շատ խոհեմ է.
Իսկ կարճամիտը շատ յիմարութիւն կ'ընէ:
- 30 *Հանդարտ սիրտը մարմին կեանք է.
Բայց նախանձը սովորներուն փտութիւն է:
- 31 Աղքատին զրկանք ընողը անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ.
Բայց տնանկին ողբման թիւն ընողը զԱնիկա կը պատ.
ուէ:
- 32 Ամբարիշտը իր չարութեանը համար կը վնասուի.
Բայց արդարը իր մահուան ատենը ապաւէն կ'ունենայ:
- 33 Խելացի մարդուն սրտին մէջ իմաստութիւն կը
հանգչի.
Իսկ յիմարներուն ներքը եղածը կը ճանչցուի:
- 34 Արգարութիւնը ազգը կը բարձրացնէ.
Բայց մեղքը ժողովուրդներուն անարգանք է:
- 35 Խոհեմ ծառային՝ թագաւորը կը հաճի.
Բայց նախատինք բերող ծառային կը բարկանայ:

ԳԼ. ԺԵ

- Ս եղմ՝ պատասխանը սրտմտութիւնը կ'իջեցնէ.
Բայց իրտտ խօսքը բարկութիւնը կը գրգռէ:
- 2 Իմաստուններուն լեզուն գիտութիւնը հաճոյ կ'երեւ.
ցնէ.
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութիւն կը բղխէ:
- 3 Տէրջը աչքերը ամէն սեղ
Չարերը ու բարիները կը դիտեն:

*կա՛մ, Ողջ

- 4 Դժարացուցիկ լինելու կենաց ծառ է.
Բայց խռովարար լեզու սիրտ կը կտորէ:
- 5 Յիմարը իր հօրը խրատը կ'անարգէ.
Բայց յանգիմանութեան հնազանգողը խելացի կ'ըլլայ:
- 6 Արդարին տունը մեծ գանձ կայ.
Բայց ամբարշտին եկամուտներուն մէջ խռովութիւն կայ:
- 7 Խմեստուններուն շրթունքները գիտութիւն կը տա.
րածէն.
Բայց յիմարներուն սիրտը Գոյնպէս չէ:
- 8 Ամբարիշտներուն զոհը Տէրոջը առջև պիղծ է.
Բայց ուղիղներուն աղօթքը անոր ընդունելի է:
- 9 Տէրը ամբարշտին ճամբայէն կը զգուի.
Բայց արդարութեան հետեւողը կը սիրէ:
- 10 Ուղիղ ճամբան մերժողին՝ †գէշ պատիժ կ'ըլլայ՝.
Ու յանգիմանութիւնը ատողը պիտի մեռնի:
- 11 Դժոխքը ու կորուստը Տէրոջը առջև են.
Ո՛րչափ աւելի մարդոց որդիներուն սիրտերը:
- 12 Ծաղր ընողը իր յանգիմանիչը չարեր,
Եւ իմեստուններուն քով չընթար:
- 13 Ուրախ սիրտը երեսը կը զուարթացնէ.
Բայց սրտին արամուծ ենէն հոգին կը ճնշուի:
- 14 Հանճարեղ սիրտը գիտութիւն կը փնտռէ.
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութեամբ կը սնանի:
- 15 Վշտալից մարդուն ամէն օրերը գէշ են.
Բայց ուրախ սիրտը մշտնջենաւոր կոչուելի մէջ է:

*Կ-մ, Բժշկութիւն տուող †Կ-մ, հաստատ
†Կ-մ, խրատը գէշ իւր-ի

- 16 Աւելի աղէկ է քիչ բանը Տէրոջը վստովը,
Քան թէ մեծ գանձը խռովութիւնով:
- 17 Աւելի աղէկ է սէր եղած սեղը խտեղէն կերակուրը,
Քան թէ գէր զուարակը՝ ասելութիւնով:
- 18 Բարկասիրտ մարդը վէճ կը հանէ.
Բայց երկայնամիտը կաւիւր կը դարբեցնէ:
- 19 Ծոյլին ճամբան փշուղէն ցանկի պէս է.
Բայց ուղիղներուն ճամբան բանուկ է:
- 20 Խմեստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ.
Բայց անմիտ մարդը իր մայրը կ'անարգէ:
- 21 Պատաստմիտ մարդուն՝ յիմարութիւնը զբօսանք է.
Բայց իմեստուն մարդը կ'ուղղէ եւ ընծայքը:
- 22 Առանց խորհուրդի՝ դիտատարութիւնները կը ցրուին.
Բայց խորհրդակամներուն շատութիւնովը կը հաստատուին:
- 23 Մարդ իր բերնին պատասխանովը կ'ուրախանայ.
Ու տանովը ըսուած խօսքը ո՛րչափ գեղեցիկ է:
- 24 Կեանքի ճամբան խոհեմ՝ մարդը դէպի վեր իւրանէ,
Որպէս զի վարի դժոխքէն հեռանայ:
- 25 Տէրը հպարտներուն տունը կը կործանէ.
Բայց որբեւարին սասմանը կը հաստատէ:
- 26 Չար մարդուն խորհուրդները Տէրոջը առջև պիղծ են.
Բայց պարկեշտներուն խօսքերը հաճելի են:
- 27 Ազատութեան անձնատուր եղողը իր տունը խռովութեան մէջ կը ձգէ.
Բայց կաշառքներէ զըւողը պիտի սպրի:
- 28 Արդարին սիրտը տալու պատասխանը կը մտածէ.
Բայց ամբարիշտներուն բերանը չարիք կը բղիթէ:
- 29 Տէրը ամբարիշտներէն հեռու է.
Բայց արդարներուն աղօթքը կը պսէ:

- 30 Աչքերու լոյսը սիրտը կ'աւրախացնէ.
Բարի լուրը սովորները կը գերցնէ:
- 31 Կեանքի յանդիմանութիւնը լոյզ սկանջը
Իմաստուններուն մէջ կը բնակի:
- 32 Խրատ մերժողը իր հոգին կ'անարգէ.
Բայց յանդիմանութիւն մտիկ ընողը խելք կը վաստակի:
- 33 Տէրոջը վախը իմաստութեան խրատն է,
Ու փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երբայ:

ԳԼ ԺԶ

- 1 Սրտին տրամադրութիւնները մարդուն ին վերբեքն.
Բայց լեղուին պատասխանը Տէրոջմէն է:
- 2 Մարդուն ամէն ճամբաները իրեն մարուր կ'երեւնան.
Բայց Տէրը հոգիները կը կշռէ:
- 3 Քու գործերդ Տէրոջը յանձնէ,
Եւ քու խորհուրդներդ պիտի հաստատուին:
- 4 Տէրը ամէն բան *իր նպատակին* համար ստեղծեց,
Ու ամբարիշտն ալ՝ ձախորդ օրուան համար:
- 5 Ամէն արտով հպարտները Տէրոջը առջև պիղծ են,
Ու քիչեւ ձեռք ձեռքի Գաւթի Գաւթի, անպատիժ
պիտի չմնան:
- 6 Ողորմութեամբ և ճշմարտութեամբ անօրէնութիւնը
կը քառուի,
Ու Տէրոջը վախով Գաւթ չարութենէ կը հեռանայ:
- 7 Երբ Տէրը մարդուն ճամբաններուն կը հաճի,

*Կա՛մ, իրեն
+Կա՛մ, ազգէ ազգ

- Մինչև անգամ անոր թշնամիները կը հաշտեցնէ
անոր հետ:
- 8 Աղէկ է քիչ բան արդարութեամբ,
Քան թէ մեծ եկամուտներ՝ անիրաւութեամբ:
- 9 Մարդուն սիրտը իր ճամբան կը հնարէ.
Բայց անոր քայլերը Տէրը կ'ուղղէ:
- 10 Թագաւորին շրթունքներուն վրայ աստուածային ազ-
գեցութիւն կայ.
Անոր բերանը դատաստանի մէջ չսխալիւ:
11 Ուղեղ կշռորդը և կշիւքը Տէրոջն են.
Մտխաղին ամէն չէքո՛քէ քարերը անոր գործն են:
- 12 Չարագործութիւնը թագաւորներուն զըռեղի է.
Վասն զի այժուը արդարութեամբ կը հաստատուի:
- 13 Արդար շրթունքները թագաւորներուն հաճելի են,
Ու շիտակ խօսողը կը սիրեն:
- 14 Թագաւորին բարկութիւնը մահուան դեպքաններու
պէս է.
Բայց իմաստուն մարդը զանկա կ'իջեցնէ:
- 15 Թագաւորին երեսին լոյսը կեանք է,
Ու անոր հաճութիւնը վերջին անձրեւին ամպին պէս է:
- 16 Իմաստութիւն ստանալը սակիէն ո՛րչափ աղէկ է,
Եւ հանճար վաստակիլը արծաթէն աւելի ընտիր է:
- 17 Ուղեղներուն մեծ ճամբան չարութենէ հրաժարիլն է.
Իր ճամբուն զգուշութիւն ընողը իր հոգին կը պահէ:
- 18 Կտարածին առջեւէն հպարտութիւն,
Ու կործանման առջեւէն ամբարտաւանութեան ոգին
կ'երբայ:
- 19 Խոնարհներուն հետ խոնարհ ըլլալը
Հպարտներուն հետ աւար բաժնէլէն աղէկ է:
- 20 Գործի մէջ խելացութեամբ վարուողը բարիք կը գտնէ.

- Ու Տէրոջը ապաւինողը երանելի է:
- 21 Իմաստուն սիրտ ունեցողը խոչեմ՝ կ'ըսուի.
Եւ շրթունքներուն քաղցրութիւնը գիտութիւն կ'աւելցնէ:
- 22 Խոչեմութիւնը՝ ունեցողին կեանքի աղբիւր է.
Բայց յիմարեալներուն խրատը յիմարութիւն է:
- 23 Իմաստունին սիրտը իր բերնին իմաստութիւն կուտայ,
Ու իր շրթունքներուն գիտութիւն կ'աւելցնէ:
- 24 Վարդապետը խօսքերը մեղրի խորիսիին պէս են,
Հոգիին քաղցր ու սակրաներուն բժշկութիւն են:
- 25 Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ,
Բայց անոր վախճանը մտաւան ճամբաներն է:
- 26 Աշխատող անձը իրեն համար կ'աշխատի.
Քանզի իր բերանը կը պահանջէ իրմէ:
- 27 Անորէն մարդը չարութիւն կը փորէ,
Ու անոր շրթունքներուն վրայ իրր թէ սյրող կրակ մը կայ:
- 28 Ծուռ մարդը կռիւ կը հանէ,
Եւ քսուն մտերիմ բարեկամները կը զատէ:
- 29 Անորէն մարդը իր ընկերը կը խաբէ,
Ու զանիկա դէձ ճամբաներ կը տանի:
- 30 Կենդութիւններ մտածելու համար աչքերը կը գոցէ,
Եւ շրթունքներ խոսնելով չարութիւնը կը կատարէ:
- 31 Մտրի ճերմկութիւնը փառաց պատկ է,
Եթէ անիկա արդարութեան ճամբուն մէջ գտնուի:
- 32 Երկայնամիտ մարդը հզոր մարդէն աղէկ է,
Ու իր ոգին զսպողը քաղցր առնողէն:
- 33 Վիճակը ծոցը կը ձգուի,
Բայց անոր ամէն կարգադրութիւնը Տէրոջմէն է

ԳԼ ԺԷ

- 1 Աղէկ է պատու մը չոր հոց խաղաղութիւնով,
Քան թէ տուն մը լեցուն զոճեր՝ կռիւով:
- 2 Խոչեմ՝ ծառան նախատինք բերող սրբիկն կ'ըշխէ,
Ու եղբայրներու մէջ ժողովութեան ըստին կ'առնէ:
- 3 Արծաթի համար հալոց՝ Լ ոսկիի համար քուրայ կայ.
Բայց սիրտերը փորձող Տէրն է:
- 4 Չար մարդը անիրաւին շրթունքներուն մտիկ կ'ընէ,
Ու ստախօսը ֆետտակար լեզուին սկանջ կը դնէ:
- 5 Աղքատը ծաղր ընող անոր Ստեղծիչը կ'անարդէ,
Եւ ձախարհութեան վրայ ուրախացողը անպատէժ պետի չմնայ:
- 6 Որդւոց սրբիները ճերբերուն պատկն են,
Եւ որդւոց պարծանքը իրենց հայրերն են:
- 7 Ընտիր *խօքը անզգամին չվայլեր.
Ո՛րչափ աւելի ստախօս շրթունքը՝ ազնուակամին:
- 8 Պարզելը՝ քործածողին առջև պատուական գոհարի պէս է.
Ուր որ դառնայ՝ յաջողութիւն կը գտնէ:
- 9 Յանցանքը ծածկողը բարեկամութիւն կը փնտռէ.
Բայց զանիկա պատմողը մտերիմ բարեկամները կը զատէ:
- 10 Խոչեմ՝ մարդուն աւելի կ'աղդէ քէ յանդիմանութիւնը,
Քան թէ հարուր քառալանջ հարուած՝ յիմարին:

*Եբբ. շրթունքը քործողն է, ընդունողին. Եբբ. իր Տէրոջը

- 11 Չար մարդը մշտ ապաստամբութիւն կը փնտռէ,
Ու անոր խիստ պատգամաւոր կը զրկուի:
- 12 Ալ աղէկ է ձագերըլ գողցուած արջուն առջև ելլել,
Քան թէ յիմարի մը՝ անոր յիմարութեան ատենը:
- 13 Ով որ աղէկութեան փոխարէն չարիք կը հասուցանէ,
Չարիքը անոր տունէն պակաս պիտի չլլայ:
- 14 Կախիւն սկզբնաւորութիւնը ջուրին արձակմանը կը
նմանի.
Ուրեքն վէճը չբռնկած՝ ետ քաշուէ:
- 15 Ամբարիշտը արգարացնողը և արգարը ամբարիշտ
հանողը՝
Երկուքն ալ Տէրոջը առջև պիղծ են:
- 16 Իմաստութիւնը ծախու առնելու գինը ի՞նչ օգուտ
ունի յիմարին ձեռքը,
Որովհետև *խելք չունի:
- 17 Բարեկամը ամէն ատեն կը սիրէ,
Ու եղբայրը նեղութեան արէնի համար ծնած է:
- 18 Պակասամիտ մարդը ձեռքը կուտայ,
Ու իր բարեկամին †համար երաշխաւոր կ'ըլլայ:
- 19 Կախ սիրողը յանցանք կը սիրէ.
Իր դուռը բարձրացնողը էր կործանումը կը փնտռէ:
- 20 Ծուռ սիրտ ունեցողը աղէկութիւն չգտներ,
Ու նենգաւոր լեզուով մարդը չարիքի մէջ կ'իյնայ:
- 21 Յիմարը ծնանողը արամաութիւն կը կրէ,
Եւ անգգամին հայրը չուրփանար:
- 22 Ուրախ սիրտը դեղի պէս օգտակար է.
Բայց կտորած սիրտը սակրնելը կը չորցնէ:
- 23 Անորէն մարդը արեւի ճոցէն կաշառք կ'առնէ,

*Կա՛մ, փափաք

†ԵՔԵ. առջևը

- Որպէս զի արգարութեան ճամբաները ծռէ:
- 24 Իմաստութիւնը խոհեմ՝ մարդուն առջև է.
Բայց յիմարին աչքերը երկրի ծայրերն են:
- 25 Յիմար աղան իր հօրը արամաութիւն
Ու զինք ծնանողին դատաւորութիւն կ'ըլլայ:
- 26 Աղէկ չէ արգարէն տուգանք ստանել.
*Ու ալ իշխանները ծեծել իրաւունք ընէնաւ համար:
- 27 Իր խօսքերը զսպողը իմաստուն է,
Ու երկայնամիտ մարդը հանճարեղ է:
- 28 Յիմարը անգամ եթէ լուս կ'ենայ, իմաստուն՝
Ու իր շրթ ունքները գոցող հանճարեղ կը սեպուի:

ԳԼ ԺԸ

- 1 †Ինքնահաճոյ մարդը էր ցանկութիւնը կը փնտռէ
Եւ †ամէն խորհուրդի դէմ՝ կը կ'ենայ:
- 2 Յիմարը խոհեմութեան չարտօմիր,
Հապա իր սրտին մէջ է դաժճ յայտնել կ'ապի:
- 3 Երբ ամբարիշտը գայ, անարդութիւն ալ կու գայ,
Ու նախատինքի հետ խայտատակութիւն:
- 4 Մարդուն բերնին խօսքերը խորունկ ջուրեր են.
Իմաստութեան աղբիւրը տուտարուող գետ է:
- 5 Դատաստանի մէջ արգարը սուտ հանելու համար՝
Ամբարշտին աշտութիւն ընելը աղէկ չէ:
- 6 Անմիտ մարդուն շրթ ունքները կախի մէջ կը մտնեն,
Ու անոր բերանը ծեծը կը կանչէ:

*Կա՛մ, Ու ալ իշխանները պարտին մէջ ծեծել իրաւունք
քէն աւելի

†ԵՔԵ. Զատուող †Կա՛մ, ամէն բանի կը խառնուի

- 7 Անմիտ մարդուն բերանը իրեն կործանում է,
Եւ անոր շրթունքները իր անձին սրտայլթ են:
- 8 Քսու մարդուն խօսքերը քայքայ պատառներու պէս են,
Ու անոնք մինչև փորին շտեմարանները կ'իջնեն:
- 9 Ան որ իր գործին մէջ թ'սյլ է,
Շուայլ մարդուն եղբայրն է:
- 10 Տէրջը անունը ամուր աշտարակ է,
Արդարը անոր կը դիմէ, ու ապաստիլ ապաւանարան
կ'ունենայ:
- 11 Հարուստին ստացուածքը իր ամուր քաղաքն է,
Ու անոր երեւակայութեանը մէջ լ'արծր բերդի պէս է:
- 12 Կտորածէն առայլ մարդուն սիրտը կը հպարտանայ,
Բայց փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երթայ:
- 13 Ով որ քան ի զսած պատասխան կու տայ,
Յիմարութիւն ու նախատինք է անոր:
- 14 Մարդուն հոգին իր հիւանդութեանը կը համբերէ,
Բայց վիրասորուած հոգին ո՞վ կընայ *մեկթարեւ:
- 15 Խոհմէմն սիրտը գիտութիւն կը վատակի,
Եւ խնաստաններուն սկիանջը գիտութիւն կը փնտռէ:
- 16 Մարդուն ընծան անոր ճամբայ կը բանայ,
Ու զանիկա մեծերուն առջև կը ամնի:
- 17 Իր դատը առաջուրնէ սկսողը իրաւունք ունեցող է
«եպս» է:
Բայց երբ իր խոսքը գայ՝ զանիկա կը քննէ:
- 18 Վլիճակը վէճերը կը դարբեցնէ,
Ու զօրտւորներուն մէջտեղ սրշում կ'ընէ:
- 19 Վլշտացած եղբայր մը ամուր քաղաքէն անառիկ է,
Եւ անոր վէճերը բերդի մը նիգեբուն կը նամնին:

*կա՛, տանիլ. եքբ. վերցնել + եքբ. ընկերը

- 20 Սարբ մը իր բերնին պտուղէն իր փորը կը կշտացնէ,
Ու իր շրթունքներուն արդիւնքէն կը կշտանայ:
- 21 Մասը ու կեանքը լեզուին ձեռքն են,
Եւ զանիկա սիրտները անոր պտուղը կ'ուտեն:
- 22 Առաքինի կին գտնողը բարկը կը գտնէ,
Ու Տէրջմէն շնորհք կը ստանայ:
- 23 Աղքատը աղաչելով կը խօսի,
Բայց հարուստը խիստ պատասխան կու տայ:
- 24 Բարեկամներ ունեցող մարդը բարեկամութիւն ընե-
լու է.
Ու եղբորմէ աւելի հաստատ բարեկամ կ'ույ:

ԳԼ ԺԹ

- 1 Իր կատարելութեան մէջ քայող աղքատը
Նենգաւոր շրթունք ունեցող յիմարէն աղէկ է:
- 2 Հոգին ազիտութիւնը աղէկ չէ,
Ու սաքերովը արտաքայողը կը սասի:
- 3 Մարդուն յիմարութիւնը անոր ճամբան կ'ուրէ,
Եւ անոր սիրտը Տէրջը դէմ արտունջ կ'ընէ:
- 4 Հարստութիւնը շատ բարեկամներ կ'աւելցնէ,
Բայց աղքատը իր բարեկամէն կը զատուի:
- 5 Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ,
Ու ստութիւններ խօսողը պիտի չազատի:
- 6 Շատերը *առատածեռն մարդուն՝ խոստովութիւնը կը
փնտռեն,
Ու ամէն մէկը պարգեւատու մարդուն բարեկամ
կ'ըլլայ:

*կա՛, իշխանին + եքբ. երեսը

- 7 Աղքատին բոլոր եղբայրները անկէ կը զգուին.
Անոր բարեկամները ա՛լ աւելի անկէ կը հեռանան.
Անիկա *ոչինչ խօսքերու ետեւէ կ'իշխայ՝
- 8 Խելք վատտողը իր հոգին կը սիրէ.
Խմաստուծիւն պահողը բարիք պիտի գտնէ:
- 9 Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ,
Ու ստուծիւններ խօսողը պիտի կորսուի:
- 10 Յիմարին վափկուծիւն չլսուիք.
Ո՛րչափ աւելի ծառայի մը՝ իշխաններու վրայ իշխել:
- 11 Մարդուն խոհեմուծիւնը անոր բարկուծիւնը կը զսպէ,
Եւ յանցանք ներելը անոր պարծանք է:
- 12 Թագաւորին բարկուծիւնը առաջ առիւծի մանչիւնին կը նմանի,
Իսկ անոր հաճուծիւնը խոտի վրայի ցօղին պէս է:
- 13 Անմիտ տղան իր հօրը թշուառուծիւնն է,
Ու կնոջ կուիւնները շարունակ կաթիլներու պէս են:
- 14 Տունը ու ստացուածքը հսյրերէն քաջա՞ծ ժառանգուծիւն են.
Բայց խոհեմ՝ կինը Տերջմէն է:
- 15 Ծուլուծիւնը խորունկ քուն կը բերէ,
Եւ թոյլ մարդը անօթի կը մնայ:
- 16 Պատուիրանքը պահողը իր հոգին կը պահէ,
Իր ճամբանները անարգողը պիտի մեռնի:
- 17 Աղքատին սղորմուծիւն ընողը Տերջը փոխ կու տայ,
Ու Անիկա անոր հատուցում՝ պիտի ընէ:
- 18 Քանի որ յոյս կայ՝ աղաք խրատէ,

*կամ, անոնց ետեւէն կ'իշխայ խօսքերով, քայլ անանք չեն քրնստիք

- Եւ *անոր մահուանը կամակից մի ըլլար՝
- 19 Խիստ բարկացող մարդը փնտ կը կրէ.
Վասն զի եթէ անբա՛ժ է ազատեա՛ նորէն ընելու ես:
- 20 Խրատը լսէ Լ կրթ ու լիւնը ընդունէ,
Որպէս զի քու վերջին ատենդ իմաստուն ըլլաս:
- 21 Մարդուն սրտին մէջ շատ դիտաւորուծիւններ կան.
Բայց Տերջը խորհուրդը հաստատուն պիտի մնայ:
- 22 Մարդուն սղորմածուծիւնը իր փառքն է,
Ու աղքատը ստախօսէն աղէկ է:
- 23 Տերջը երկուղը կեանքի պարճաւ է,
Եւ զանկէս ունեցողը կուշտ կը պառկի, ու ճախորդուծիւնն չհանդիպի:
- 24 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը խոթէ,
Ու զանիկա իր բերանը անգամ չզարձնէր:
- 25 Ծաղը ընողը ծեծէ, ու միամիտը խելացի կ'ըլլայ,
Եւ եթէ իմաստունը յանդիմանեա՛ հանճարը կը հասկընայ:
- 26 Իր հսյրը կործանողը ու իր մեյրը վաճառողը Ամօթ ու նախատինք բերող աղայ մըն է:
- 27 Որդեակ իմ՝ ետ կեցիւր այն խրատը մտիկ ընելէն,
Որ քեզ իմաստուծեան խօսքերէն կը խօսորցնէ:
- 28 Չար վկան արդարուծիւնը ծաղը կ'ընէ,
Ու ամբարիշտներուն բերանը անիրաւուծիւն կը կլէ:
- 29 Ծաղը ընողներուն համար դատաստաններ
Եւ անմիտներուն կունակին համար ծեծեր պատրաստուած են:

*կամ, անոր աղաղակին ականջ մի դնէր

ԳԼ. Ի

- 1 Պինին ճաղը ընող է, -- ցքին կուհւ հանող,
Եւ ոյլ որ ասոնց անձնատուր կ'ըլլայ, իմաստուն չըլ-
լար:
- 2 Թաղաւորին աջը առայգ առւածի մունչիւնին պէս է,
Ու զանիկա բարկացնողը իր անձին քնաս կ'ընէ:
- 3 Կուհւէն ետ կենողը մարդուն փառք է.
Բայց ամէն յիմար կռուատեր է:
- 4 Ծայլը՝ Ձմեռ է բարձր, քերթնը չճերկեր.
Ուստի հուշձքի տակնը պիտի մուրայ, ու բան մը
պիտի չունենայ:
- 5 Մարդու մը որտին մէջի խորհուրդը խորունկ ջուերու
պէս է.
Բայց խելացի մարդը զանիկա կը հանէ:
- 6 Մարդոցմէ շատերը իրենց բարերարութիւնը կը հրա-
տարակեն.
Բայց հաւատարիմ մարդ մը ո՞վ կ'ընայ գանկէ:
- 7 Իր անարատութեանը մէջ քայլող արդար է.
Անոր որդիները իր ետեւէն երջանիկ պիտի ըլլան:
- 8 Գատաստանի աթուռը նստող թագաւորը
Իր աչքերովը ամէն չարիքը կը ցրուէ:
- 9 Ո՞վ կ'ընայ ըսել թէ իմ սիրտս սրբեցի,
Իմ մեղքես մաքրուեցայ:
- 10 Երկու տեսակ կէտէ քար, երկու տեսակ՝ չափ
Հաւատարապէս Տէրոջը առջև պիղծ են:
- 11 Մինչև անգամ՝ աղաւ մը վարբին մաքրութիւնը և
ուղղութիւնը

*ԻՔբ. արդու

- Անոր գործերէն կը հասկցուի:
- 12 Լաղ ազանջը ու ահանող աչքը,
Երկուքն ալ, Տէրը ստեղծեր է:
- 13 Քունը մի սիրեր, որպէս զի չըլլայ թէ աղքատանաս,
Աչքերդ բաց, սրպէս զի հացով կշտանաս:
- 14 Ծախու առնողը Գէշ է, գէշ է, կ'ըսէ.
Բայց երբ երթայ, այն ատեն կը պարծենայ:
- 15 Ոսկի ու շատ գոհար կը գտնուի.
Բայց գիտութեան շրթունքները մեծագին զար-
դեր են:
- 16 Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգետը առ,
Եւ օտար կնոջ համար երաշխաւոր եղողէ դրու առ:
- 17 Ստութեան հայր մարդուն տխրութիւն է.
Բայց ետքը անոր բերանը խիճով պիտի լեցուի:
- 18 Գիտաւորութիւնը խորհրդով կը հաստատուի.
Ուստի խոհեմութեամբ պատերազմ ըրէ:
- 19 Բանասրիւթեան պղծողը գաղտնիքը կը յայտնէ.
Ու բեմն շրթունքներովը շողարթութիւն ընողին հետ
հաղորդակցութիւն մի ըներ:
- 20 Ով որ իր հայրը ու մայրը կ'անիծէ,
Անոր ճրագը մութ խաւարի մէջ պիտի մարի:
- 21 Կայ ժառանգութիւն որ սկիզբը արտօրնօք կ'առ-
նուի.
Բայց անոր վերջը պիտի չօրհնուի:
- 22 Չարութեան փոխարէնը հատուցանեմ՝ մի ըներ.
Տէրոջը սպտակ, ու անիկա քեզ պիտի ազատէ:
- 23 Երկու տեսակ կէտէ քարը Տէրոջը առջև պիղծ է,
Ու նենգաւոր կշեռքը սղէկ չէ:
- 24 Մարդուն քայլերը Տէրոջմէն են.
Ուստի մարդը իր ճամբան ի՞նչպէս հասկնայ:

- 25 *Անխորհրդարար բան մը նուիրելը՝ և ուխտ ընելէն ետքը քննութիւն ընելը
Մարդուն որոգայթ մըն են:
- 26 Իմաստուն թագաւորը ամբարիշտները կը ցրուէ, Ու անխը անոնց վրայ կը դարձնէ:
- 27 Մարդուն հոգին Տէրօջը լլայն է, Սրտին բարբ շտեմարանները կը քննէ:
- 28 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը թագաւորը կը պահեն,
Անիկա ալ իր ակտը սղորմութեամբ կը հաստատէ:
- 29 Երեսասարգներուն զարդը անոնց պծն է, Եւ ծերերուն փառքը այլեւորութիւնն է:
- 30 Վէրքի նշանները ու փորի շտեմարանները հասնող հարուածները
†Չար մարդուն՝ մաքրողական դեղ են:

ԳԼ. ԻԱ

- 1 Թագաւորին սիրտը ջուրի վտակներու պէս է Տէրօջը ձեռքին մէջ.
Ձանկա ս'ը կողմը ուղէ կը դարձնէ:
- 2 Մարդուն սակէն ճամբուն իրեն ուղիղ կ'երեւնայ.
Բայց Տէրը սիրտերը կը կշռէ:
- 3 Արդարութիւն և իրաւունք զործելը
Ձահէն աւելի ընդունելի է Տէրօջը:
- 4 Աչքերու ամբարտաւանութիւնը և սրտի հպարտութիւնը

*Կա՛մ, Սուրբ բան մը կլլելը
†Կա՛մ, Չարութեան դէմ

- Եւ ամբարիշտներուն *լլայը մեղք է:
- 5 Աշխատատէր մարդուն խորհուրդները միայն առատութիւն կը բերեն.
Բայց սակէն արտորացող միայն կարօտութիւնը կը բերէ:
- 6 Սուտ լեղումով գանձեր վատակելը
Մահը փնտառողներուն հալածած ունայնութիւնն է:
- 7 Ամբարիշտներուն բռնութիւնը զանոնք պիտի կորսնցնէ.
Վասն զի իրաւունք ընել չեն ուզեր:
- 8 Երբ մարդուն ճամբան ճուռ է, կը խտորի.
Բայց մարդը եղալին գործը ուղիղ է:
- 9 Աղէկ է տանկիք մը անկիւնը բնակիլ՝
Քան թէ կռուասէր կնոջ հետ խմած տան մէջ:
- 10 Ամբարիշտ մարդուն հոգին չարութեան կը ցանկայ,
Ու անոր ընկերը անոր առջև շնորհք չգտներ:
- 11 Եթէ ծաղը ընողը տուգանքի հանդիպի, միամիտը խմատուն կ'ըլլայ,
Եւ եթէ իմաստունը խրատուի, գիտութիւն կը ստանայ:
- 12 Արդարը խոհեմութեամբ ամբարիշտին տունը կը դիտէ,
Երբ ամբարիշտները չարութեան համար կը կործանին:
- 13 Ով որ աղքատին աշտըսկը չըտըւ համար իր ականջը կը դրոցէ,
Ինք ալ պիտի աղաղակէ, ու իրեն լսող պիտի չըլլայ:
- 14 Գաղտնի պարգեւը բարկութիւնը կ'իջեցնէ,
Եւ ճողը քրոսքը ընծան սաստիկ կատաղութիւնը կը քրքրէցնէ:
- 15 Իրաւունք ընելը արդարին ուրախութիւնն է:

*Կա՛մ, մշակութիւնը   †Երբ. ընկերութեան

- Բայց անիրաւութիւն ընողներուն տանջանք է
- 16 Խոչեմութեան ճամբայէն մելջրոզ մարդը
Մեռելներուն ժողովքին մէջ կ'իջնէ:
  - 17 Ուրախութիւն սիրողը կարօտութեան մէջ կ'իյնայ.
Գինին ու իւղը սիրողը չհարստանար:
  - 18 Ամբարիշտը արդարին համար,
Ու անօրէնը ուղիներուն համար փրկանք կ'ըլլայ:
  - 19 Աղէկ է անտպաս տեղ բնակիլ՝
Քան թէ կռուատեր ու բարկացող կնոջ հետ:
  - 20 Իմաստունին ընակարանին մէջ ցանկալի գանձ ու
Իւղ կը գտնուի.
Բայց անմիտ մարդը *իր ունեցածը՝ կը կլէ:
  - 21 Արդարութեան ու սղարմածութեան հետեւողը
կեանք, արդարութիւն և փառք պետի գտնէ:
  - 22 Իմաստունը զօրութեան բաղաւթը կ'ելլէ,
Իւ անոնց ապաւինած ամբութիւնը կը փլցնէ:
  - 23 Իր բերանը ու լեզուն պահողը
Իր հոգին նեղութիւններէն կը պահէ:
  - 24 Հպարտութեամբ և բարկութեամբ վարուող մարդուն
անունը
Հոգարս և յանդուգն ծաղր ընող կ'ըլլայ:
  - 25 Ծոյլին ցանկութիւնը զանիկա կը մեռցնէ.
Վասն զի անոր ձեռքերը աշխատիլ չեն ուզեր:
  - 26 Անիկա ամէն օր ստատիկ կը ցանկայ,
Իսկ արդարը կու տայ ու չննայեր:
  - 27 Ամբարիշտներուն զոհը պիղծ է,
Մանաւանդ երբ զանիկա չար դիտաւորութեամբ կը
մատուցանեն:

*Եբր. զանիկա

- 28 Սուա վկան պետի կրտսեր.
Բայց լսող մարդը *հաւատարմութեամբ պետի խօսի:
- 29 Ամբարիշտ մարդը իր երեսը կը պնդեցնէ.
Բայց ուղիղը իր ճամբաները կը շիտկէ:
- 30 Իմաստութիւն, հանճար կամ խորհուրդ մը չկայ
Որ Տէրոջը դէմ կենայ:
- 31 Պատերազմի օրուան համար ձին կը պատրաստուի.
Բայց փրկութիւնը Տէրոյմէն է:

Գ Լ Ի Բ

- 1 **Բ**արի անունը շատ հարստութեանն աւելի ըն.
տիւր է.
Ու շնորհքը արծաթէն ու ոսկիէն աղէկ է:
- 2 Հարուստը ու աղքատը իրարու կը հանդիպին.
Անոնց ամէնը ստեղծող Տէրն է:
- 3 Խորագետը չարքը կը տեսնէ ու կը զգուշանայ.
Բայց վիտամները յառաջ կ'անցնին ու փնտս կը կրեն:
- 4 Խնարհութեան և Տէրոջը երկիւղին վախճանը
Հարստութիւն, փառք ու կեանք է:
- 5 Մուռ մարդուն ճամբուն մէջ փուշեր և որդայլծ
ներ կան.
Իր հոգին պահողը անոնցմէ հեռու կ'ըլլայ:
- 6 Կրթէ մանուկը քիչ ճամբան սկսած ատենը,
Որպէս զի իր ծերութեան ատենն ալ անկէ չխտորի:
- 7 Հարուստը աղքատներուն վրայ կը տիրէ,
Ու փոխ առնողը փոխ տուողին ծառայ կ'ըլլայ:

*Կամ, յաւիտեան
†Կամ, իր ճամբուն համեմատ:

- 8 Չարութիւն ցանորդ ունայնութիւն կը հնձէ,
Եւ անոր բարկութեանը գաւազանը պիտի կորսուի:
- 9 Աղէկ աչք ունեցողը օրհնեալ կ'ըլլայ,
Վասն զի իր հացէն աղքատին կու տայ:
- 10 Ծարը ընողը եթէ վնասու, կուրը կ'անցնի,
Ու վէճը և անարգանքը կը դադարին:
- 11 Արտի մաքրութիւն սիրողին շրթունքներուն վրայ
շնորհք կայ,
Ու թագաւորը անոր բարեկամ կ'ըլլայ:
- 12 Տէրջը աչքերը գիտութիւնը կը պահպանեն,
Եւ ինք անօրէնին խօսքերը կ'աւրէ:
- 13 Ծոյլը կ'ըսէ, Գուրը առիւծ կայ,
Հրապարակին մէջ պիտի մեռցուիմ:
- 14 Օտար կ'իներուն բերանը խորունկ փայ է,
Տէրջը ատելի եղողը հսն կ'իյնայ:
- 15 Մանուկին սրտին մէջ յիմարութիւնը կապուած է.
Զանկիւ խրատի դաւազանը կը հեռացնէ անկէ:
- 16 Իր արտօնած շատցնելու համար աղքատին զրկանք
ընողը
Ու հարուստին տուողը անշուշտ կարօտութեան կը
հասնի:
- 17 Ականջդ ծռէ ու իմաստուններուն խօսքերը մտիկ
ըրէ,
Եւ քու սիրտդ իմ գիտութեանն տուր:
- 18 Վասն զի եթէ անոնք քու սրտիդ մէջ պահես, հա-
ճելի բան է.
Անոնք քու շրթունքներուդ վրայ ալ պիտի հաս-
տատուին:
- 19 Ահա քեզի ա՛յ բաները ոչսօր իմացուցի,
Որպէս զի քու տպաւնութիւնդ Տէրջը վրայ ըլլայ:

- 20 Միթէ ես քեզի *շատ անգամ՝ խրատներով
Ու գիտութեամբ չզրեցի՞մ,
- 21 Որպէս զի քեզի ճշմարիտ խօսքերուն ստուգութիւնը
ստովեցնեմ,
Որպէս զի քեզի ՚հարցնողներուն ճշմարիտ խօսքերով
պատասխան տաս:
- 22 Աղքատը մի կողպտեր իր աղքատութեանը համար,
Ու անանկը քգատատանի մէջ մի կոխեր:
- 23 Վասն զի Տէրը անոնց իրաւունքը պիտի պաշտպանէ,
Եւ զանոնք կողոպտողներուն հոգին պիտի կողպատէ:
- 24 Բարկացող մարդուն հետ ընկերութիւն մի ըներ,
Ու ցտակտ մարդուն հետ մի երթար:
- 25 Որպէս զի չըլլայ թէ անոր ճամբաները սովիս,
Եւ քու հագուցիդ սրտայլ Վատակիս,
- 26 Ձեռք տուողներէն մի ըլլար,
Ու ալ պարտքի համար երաշխաւոր եղողներէն:
- 27 Եթէ վճարելու կարողութիւն չունիս,
Ինչո՞ւ համար տակէդ քու անկողինդ առնեն:
- 28 Ձըլլայ սր տեղէն վերցնես այն վաղեմի սահմանին
շուշտ:
Զոր քու հայրերդ դրեր են:
- 29 Իր գործին մէջ ժիր մարդ մը կը տեսնե՞ս,
Անիկա թագաւորներուն տաջն պիտի կայնի.
Աննշան մարդոց տաջն պիտի չկայնի:

ԳԼ. ԻԳ

1 Երբ իշխանի հետ սեղան նստիս,

*Կա՛մ, աղնիւ բաներ. Գլ. Ը. 6: †ԵՔԵ. զրկողներուն †ԵՔԵ. դրոն

- Առջեւէր դրուածը աղէկ նայէ.
- 2 Ու եթէ դուն տխրութակի տէր Դարդ էս, կոկորդիդ վրայ դանակ գեր:
  - 3 Անոր աղնիւ կերակուրներուն մի ցանկար, Վասն զի անոնք խարէութեան հաց են:
  - 4 Հարուստ ըլլալու մի աշխատիր. Գու խորհուրդէդ ես կեցիր:
  - 5 Աչք պիտի տնկի՞ս այն բանին որ ոչինչ է. Անեկա անշուշտ իրեն թեւեր կը շինէ, Ու արծիւի պէս օդը կը թռչի:
  - 6 Չար աչք ունեցողին հացը մի ուտեր, Եւ անոր աղնիւ կերակուրներուն մի ցանկար.
  - 7 Վասն զի անեկա իր սրտին մէջ ինչպէս կը մտածէ՝ այնպէս է. կեր ու խմէ՝ կ'ըսէ քեզի, Բայց անոր սիրտը քեզի հետ չէ:
  - 8 Կերած պատառդ պիտի փսխես, Ու հաճելի խօսքերդ պիտի կորսնցնես:
  - 9 Յիմարին ականջներուն մի խօսիր, Բանդի քու խօսքերուդ իմաստութիւնը կ'անարգէ:
  - 10 Վաղեմի սահմանին նշառ տեղէն մի վերցնիր, Ու որբերուն արտերը մի մտներ.
  - 11 Քանզի անոնց Վրէժները զորաւոր է, Եւ քեզի դէմ՝ անոնց իրաւունքը անեկա պիտի պաշտ պանէ:
  - 12 Քու սիրտդ խրատի տուր, Ու ականջներդ՝ գիտութեան խօսքերուն:
  - 13 Տղայէն իրատը մի կորեր,

*Կ-ժ, իմաստութենէդ

- Վասն զի եթէ զանկա գաւազանով ծեծես, չմեռնիր:
- 14 Գուն անեկա գաւազանով կը ծեծես, Բայց անոր հոգին դժ սխբէն կ'աղաթես:
  - 15 Որդեակ իմ, եթէ քու սիրտդ իմաստուն ըլլայ, Իմ՝ սիրտս ալ պիտի ուրախանայ:
  - 16 Ու երբ քու շրթունքներդ ուղիղ բաներ խօսին, Իմ՝ երկամունքներս պիտի ցնծան:
  - 17 Քու սիրտդ մեղաւորներուն շտախանի, Հապա ամէն օր Տերոջը վախին մէջ եղիր:
  - 18 Վասն զի իրաւցընէ վախճան մը կայ, Ու քու յոյսդ պիտի չկարել:
  - 19 Որդեակ իմ, լսէ, ու իմաստուն եղիր, Եւ քու սիրտդ սուղ ճամբուն մէջ չիսկէ:
  - 20 Մի ընկերանար գինեմոյներուն հետ, Ու իրենց մարմինը մաշողներուն՝ հետ.
  - 21 Վասն զի գինեմոյը ու շուսյը աղքատ կ'ըլլան, Եւ շոք քունը պատուտած հանդերձներ կը հագցնէ:
  - 22 Հնազանդութիւն ըրէ հօրդ որ քեզ ծներ է, Ու մի անարգեր քու մայրդ երբ կը պառւտ:
  - 23 Ճշմարտութիւնը ծախու տա ու գանձէ՞ս մի ծախեր. Նշանակէ՞ս իմաստութիւնը, խրատը ու հանճարը:
  - 24 Արդարին հայրը շատ պիտի ցնծայ, Եւ իմաստուն զաւակ ծնանողը անոր վրայ պիտի ուրախանայ:
  - 25 Թող քու հայրդ ու մայրդ +-ու Լրաք ուրտխանան, Ու քեզ ծնանողը թող ցնծայ:
  - 26 Որդեակ իմ, քու սիրտդ ինծի տուր, Եւ քու աչքերդ թող իմ՝ ճամբաներդ դիտեն:

*Կ-ժ, դեղիսութեամբ միս ուտողներուն

- 27 Վասն զի պոռնիկը խորունկ փոս է,
Ու օտար կինը նեղ ջրհոր է.
- 28 Եւ անիկա գողի պէս գարանը կը մտնէ,
Ու մարդոց մէջ անհաւատարիմները կ'աւելցնէ:
- 29 Որո՞ւն է վայը, որո՞ւն է սո՛ր.
Որո՞ւն են կռիւները, որո՞ւն են արտունջները.
Որո՞ւն են առանց պատճառի վէրքերը.
Որո՞ւն է աչքերու կարմրութիւնը:
- 30 Գինիին քով մնացողներուն,
Խառնած գինին փնտռելու գայողներուն:
- 31 Մի նայիր գինիին կարմրութեանը,
Գաւթովն մէջ իր գոյնը ցուցնելուն ու շիտակ վա՛րկելուն:
- 32 Անիկա ետքը օձի պէս կը խածնէ
Ու քարբի պէս կը խայթէ:
- 33 Անի էրէ բու աչքերդ օտար կիներու պիտի նային,
Եւ քու սիրտդ ծուռ բաներ պիտի խօսի.
- 34 Եւ ծովու *մէջ պառկողի պէս՝
Ու կայմի վրայ պառկողի պէս պիտի ըլլաս:
- 35 Եւ պիտի ըսես,
Չիս ծեծեցին, ու ես ցաւ մը չզգացի,
Խնձի զարկին, ու ես բան մը չիմացայ.
Ե՞րբ պիտի արթննամ,
Որպէս զի զանիկա նորէն փնտռեմ:

ԳԼ ԻԳ

1 Չար մարդոց մի նտխանձիր,
Ու անոնց հետ կենալու մի ցանկար.

*Եբբ. սիրար

- 2 Վասն զի անոնց սիրտը բռնութիւն կը խորհի,
Եւ անոնց շրթունքները վնասներու վրայով կը խօսին:
- 3 Տունը իմաստութեամբ կը շինուի,
Ու հանճարով կը հաստատուի:
- 4 Եւ շտեմարանները գիտութեամբ՝
Ամէն րեւոյց պատուական ու վայելուչ գանձերով կը լեցուին:
- 5 Իմաստուն մարդը զօրաւոր կ'ըլլայ,
Ու զիտութիւն ունեցողը ոյժը կ'աւելցնէ.
- 6 Վասն զի պատերազմը խոհեմութեամբ կ'ընես.
Եւ *ազատութիւնը խորհրդականներու շատութիւն-
նով կ'ըլլայ:
- 7 Իմաստութիւնը յիմարին համար շատ բարձր է.
Անիկա դրանք մէջ իր բերանը չբանար:
- 8 Ով որ չարութիւն ընել կը մտածէ,
Անիկա նենգափա պիտի ըլլուի:
- 9 Յիմարութեան խորհուրդը մեղք է,
Եւ ծաղր ընողը մարդոց գգուելի է:
- 10 Եթէ նեղութեան օրը թուընաս,
Ոյժդ քէչ է:
- 11 Ազատէ զանոնք որ մեռցուելու կը տարուին,
Ու սպաննուելու վրայ եղողները սպառէլէն ետ մի կե-
նար:
- 12 Եթէ լսես թէ Մենք ասիկա չգիտցանք,
Ահա սիրտերը կ'ըռողը ինք կը հասկնայ.
Ու քու հոգիդ պաշտպանողը ինք գիտէ,
Եւ ասին մարդուն իր գործին չափովը պիտի հատու-
ցանէ:

*Կաթ, յաղթութիւնը

- 13 Որդեակ իմ, մեղը կեր, որ աղէկ է,
Եւ մեղարխորիս իբր, որ քեմբիդ քաղցր է:
- 14 Իմաստութեան ճանաչումն ալ քու հոգիիդ այնպէս
+ապր դիտէ ըլլալ,
Եթէ զանկեալ գտնես.
Եւ վախճան մը կայ,
Ու քու յոյդ պիտի չկտրի:
- 15 Ով չար, արդարին տանը դարանակալ մի ըլլար,
Անոր *ընակարանը մի աւրեր:
- 16 Վասն զի արդարը թէ էւ եօթը անգամ ալ իշնայ
պիտի կանգնի.
Բայց չարերը ձախարհութեան մէջ պիտի իշնանս
17 Երբ քու թշնամիդ իշնայ՝ մի ուրխանար,
Ու երբ անոր ոտքը օսա՛խ՝ քու սիրտդ թող չցնծայ:
- 18 Ձըլլայ որ Տէրը տեսնէ ու իրեն անհաճոյ երեւնայ,
Եւ իր բարկութիւնը անոր վրայէն դարձնէ:
- 19 Չարագործներուն համար մի որամտիր,
Ու ամբարիշտներուն մի նախանձիր.
- 20 Վասն զի չար մարդը Բարէ վախճան չունենար.
Ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի:
- 21 Որդեակ իմ, Տէրոջմէ ու թագաւորէն վախցիր,
Եւ խուսովարար մարդոց հետ մի խառնուիր.
- 22 Բանդի անոնց կործանումը յանկարծ կ'ըլլայ,
Ու երկուքին ալ պատուհասը մ'ով գիտէ:
- 23 Այս բաներն ալ իմաստուններուն յարուսէ են.
Դատատանի մէջ աչառութիւն ընելը աղէկ չէ:
- 24 Ով որ ամբարիշտին կ'ըսէ թէ Գուն արդար ես,
Ազգերը անոր անէճք պիտի տան,

*Կա՛, հանգստութեան տեղը   ԻԲԲԵ. փոփոխական

- Ու ժողովուրդները զանկեալ պիտի անարգենս
- 25 Բայց յանդիմանութիւն տուողներուն շնորհք կ'ըլլայ,
Եւ անոնց վրայ բարի օրհնութիւն կու գայ:
- 26 Շիտակ պատասխան տուողը
Շրթունքներ կը համարուէ:
- 27 Գունրսի գործդ կանոնաւորէ,
Եւ զանկեալ *քու արտիդ մէջ՝ կարգի դիր,
Ու տունդ ետքը շինէ:
- 28 Բու գրացիիդ դէմ զուր տեղ վկայութիւն մի ընէր,
Եւ քու շրթունքներովդ մի խարբիր:
- 29 Մի ըսեր թէ Անիկա ինձի ինչպէս որ ըրաւ, ես ալ
անոր այնպէս պիտի ընեմ,
Այն մարդուն իր գործին համեմատ հատուցում պիտի
ընեմ:
- 30 Ծոյլ մարդուն արտին քովէն՝
Ու պակասամիտ մարդուն այդիին քովէն անցայ.
- 31 Եւ ա՛հա ամէնուն մէջ փուշեր բուսեր էին,
Ու անոնց երեսը եղինճներ ծածկեր էին,
Եւ անոր քարէ պատը փլած էր.
- 32 Ու երբ զանգիտ տեսայ՝ մտքիս մէջ պահեցի,
Անոր նայեցայ ու անիկ խրատ առի:
- 33 Եթէ քեզ մը քնանաւ, քեզ մը նիրհես,
Ու քեզ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար,
- 34 Բու աղքատութիւնդ ձամբորդի պէս պիտի գայ,
Եւ քու կարօտութիւնդ՝ սպառազինեալ մարդու պէս

ԳԼ. ԻԵ

1 Աստիք ալ Սողոմոնի տուակներն են, զորոնք Յու-

*ԵԲԵ. արտին մէջ քեզի համար

- Դպրի Եղեկիս թագաւորին մարդիկը օրինակեցին:
- 2 Բանը ծածկելը Աստուծոյ փառքն է.
Բայց թագաւորներուն փառքը բանը աղէ՛ք քննելն է:
  - 3 Երկինքի բարձրութիւնը ու երկրի խորութիւնը
Եւ թագաւորներուն սիրտը չէն քննուիր:
  - 4 Վերցուր արծաթէն կղզիանքը,
Ու ոսկերիչին համար Ժողով անօթ կ'իլլէ:
  - 5 Վերցուր թագաւորին առջեւէն ամբարիշտը,
Ու անոր այժուը արգարութեամբ կը հաստատուի:
  - 6 Թագաւորին առջև մի պարծիր,
Եւ մեծերուն տեղը մի կենար.
  - 7 Վասն զի աղէկ է որ քեզի ըսեն թէ Հոս ելիր,
Քան թէ քու աչքերուդ տեսած իշխանին առջև վար
իջեցնեն քեզ:
  - 8 *Կռիւի համար շուտով դուրս մի ելլիր.
Չըլլայ թէ երբ ընկերդ քեզ ամչցնէ,
Դուն վերջը ինչ ընկերդ չգէրնաս:
  - 9 Ընկերիդ հետ քու դատող վարէ,
Բայց գաղտնիքը ուրիշի մի յայտնիր.
  - 10 Չըլլայ որ լողը քեզ անարգէ,
Ու դէշ անունդ անջնջելի մնայ:
  - 11 Յարմարութեամբ ըտուած խօսքը
Արծաթէ զարդերու մէջ Դրոսած ոսկիէ խնձորներու
էջ նշանի:
  - 12 Իմաստունին յանդիմանութիւնը՝ մտիկ ընող ազանջին
Ոսկիէ օղ ու մաքուր ոսկիէ մանեակ է:
  - 13 Հաւատարիմ՝ գեոպանը զինք զրկողներուն
Հունձքի ատենի ձիւնին գօրութեանը պէս է:

*Կա՛հ, Դասի

- Եւ իր տերջը հօգին կը զուարճացնէ:
- 14 Սուս *ուսատածեռնութեան վրայ պարծենցողը
Անանձրև ամպերու ու հողի պէս է:
  - 15 Համարութեամբ իշխանին սիրտը կը շինուի,
Եւ անոյշ լեզուն ոսկորներ կը կտորէ:
  - 16 Եթէ մեզը գանես, քեզի բուսական եղածին չափ կեր,
Չըլլայ որ անով կշտանաս ու զանկիս փոխես:
  - 17 Քու ոտքդ գրացիկդ տունը յաճախ չկոխէ,
Չըլլայ որ քեզմէ ձանձրանայ ու քեզ ատէ:
  - 18 Իր դրացին համար սուս վկայութիւն ընողը
Ուռի, սուրի և սրած նետի պէ՞ս է:
  - 19 Ներութեան օրը անհաւատարիմ՝ մարդու ազաւնիւրը
Փշուող ակուսի և դիւրազլոր ոտքի աղա-խնէլս-
պէ՞ս է:
  - 20 Տրտում՝ մարդուն առջև երգեր երգողը
Յուրս օրը եր գգեստը հանողին,
Կա՛մ բորակի վրայ Բա՛գասած քացախին կը նշանի:
  - 21 Եթէ թշնամիդ անօթի է, անոր հաց կերցուր,
Ու եթէ ծարուս է, անոր ջուր խմցուր:
  - 22 Քանզի աչպէ՞ս ընելու անոր գլխուն վրայ կրակի կայ-
ծեր կը գիգես,
Եւ Տէրը քեզի հատուցում պիտի ընէ:
  - 23 Հիւսիսային հովը անձրեւը Կը ցրուէ,
Ու խոժուս դէմքը՝ չարախօս լեզուն:
  - 24 Աղէկ է տանիքը մը անկիւնը ընակել,
Քան թէ կռուատեր կնոջ հետ մեծ տուն մէջ:
  - 25 Ինչպէս է պաղ ջուրը ծարուած մարդուն,
Այսպէս է հեռու երկրէ ելած բարի լուրը:

*Եբբ. պարգեւի

Կա՛հ, կը յարուցանէ

- 26 Ձար մարդուն առջև իշխող արդարը
Պշտորուած արբելի ու աւրուած ակի նշանի:
- 27 Շատ մեղը ուտելը արէկ չէ,
Եւ հարգանք իր փառքը փնտռելը փառք չի:
- 28 Իր ոգին չզսպող մարդը
Փլած ու անպարկեղ քաղաքի դէմ է:

ԳԼ ԻԶ

- 1 Ինչպէս ամառուան մէջ ձիւն, և հունձքի ատեն
անձրև,
Այնպէս յիմարին պատիւ չկայլեր:
- 2 Ինչպէս ճնճղուկը կը պարտի, ու ծիծեռնիկը կը
թռչի,
Այնպէս առանց պատճառի անէժքը չգար:
- 3 Ձիուն խորազան, ու իշուն սանձ,
Եւ յիմարներուն կռնակին դաւազան դէմ է:
- 4 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան
մի տար,
Չըլլայ որ դուն ալ անոր նման ըլլաս:
- 5 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան
տուր,
Չըլլայ որ անիկա զինք իմաստուն կարծէ:
- 6 Յիմարին ձեռքով խօսք զրկողը
Իր սաքերը կը կարէ ու զնստ *կը քաշէ:
- 7 Ինչպէս կաղին ոտքերը կ'երկրան,
Այնպէս յիմարին ըրնին մէջ առակը:
- 8 Յիմարին պատիւ տուողը

*Եբբ. կը խմէ

- *Քարակոյտի մը մէջ դարձաւ քարերու ծրար դէմ
չէ՛ կը նմանի:
- 9 Առակը յիմարին բերնին մէջ՝
Գլխակին ձեռքը մտնող փուշին պէս է:
- 10 Մեծ է ամէն բան Ստեղծողը,
Որ յիմարին վարձք կու տայ, և յանցաւորներուն
վարձք կու տայ:
- 11 Ինչպէս շունը իր փոխածին կը դառնայ,
Այնպէս յիմարը իր յիմարութեանը կը դառնայ:
- 12 Ձինք իմաստուն կարծող մարդ մը տես՞ր.
Աւելի յոյս կայ յիմարէն քան թէ անկէ:
- 13 Ծոյլը կ'ըսէ թէ ճամբուն մէջ առիւծ կայ,
Հրոսպարակներուն մէջ առիւծ:
- 14 Ինչպէս դուռը իր ծխնիներուն վրայ կը դառնայ,
Այնպէս ծոյլը իր անկողինին վրայ:
- 15 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը խոթէ,
Ու բերանը ագամ տանելու դժուարութիւն կը զգայ:
- 16 Ծոյլը իր աչքերուն՝
Խեղացի պատասխան տուող եօթը մարդէն աւելի
իմաստուն կ'երեւնայ:
- 17 Իրենը չեղած դատին համար բարկացող անցաւորը
Շունը ականջներէն բռնողին դէմ է:
- 18 Ինչպէս կատրած մարդը որ կրակի կայծեր, նետեր ու
մահ կը ցանէ,
- 19 Այնպէս է այն մարդը որ իր բարեկամին նենգութիւն
կ'ընէ,
Ու երբէ կ'ըսէ, Ահա կատակ ըրի:
- 20 Առանց փոյտի կրակը կը մարի,

*Կամ, Պարստառիկի մէջ քար կապողին

- Եւ եթէ քու չըլլայ, կուրք կը դադարի:
- 21 Ինչպէս անուրբ կայծ երուն, ու փայտը կրակին, Այնպէս է կուռասէր մարդը վէճ բունկցնելու:
  - 22 Քու մարդուն խօսքերը քաղցր պատուեներու պէս են, Ու անոնք մինչև փորին շտեմարանները կ'իջնեն:
  - 23 Եւ անգուն շրթունքները եւ չար սիրտը Արծաթի կղզիանքով ապկեած հողէ ամանի կը նմանին:
  - 24 Ատեցողը իր շրթունքներովը կը կեղծէ, Ու սրտին մէջ նենգութիւն կը պահէ:
  - 25 Անոր գեղեցիկ խօսքածքին չհաւատաս. Վասն զի անոր սրտին մէջ եօթը զլուելի բան կայ:
  - 26 Ան որ էր ատեղութիւնը նենգութեամբ կը ծածկէ, Անոր չարութիւնը ժողովքի մէջ պիտի յայտնուի:
  - 27 Փոս փորոքը ինք մէջը պիտի խնայ, Եւ ան որ քար կը գլորէ՝ իրեն պիտի դառնայ:
  - 28 Ստախօս լեզուն *իր ծեծածները՝ կ'ստէ, Ու շղթաբերթը բերանը կորուստ կ'ընէ:

ԳԼ. ԻԷ

- 1 Վաղըսն համար մի պարծիր, Վասն զի չես գիտեր թէ օրը ինչ պիտի ծնանի:
- 2 Քեզ ուրիշը գովէ և ոչ թէ քու բերանդ, Օտարը և ոչ թէ քու շրթունքներդ:
- 3 Քարը ծանրութիւն ու աւաղը բեռ ունի. Բայց յիմարին բարկութիւնը երկուքէն ալ ծանր է:
- 4 Բարկութիւնը անողով՝ է, ու սրամտութիւնը խիտտէ. Բայց նախանձին առջև ո՞վ կրնայ կենայ:

*կա՛, զինք ծեծողները

- 5 Յայտնի յանդիմանութիւնը Ծածուկ սէրէն աղէկ է:
- 6 Բարեկամին քոտ՝ վէճքերը հաւատարիմ են. Բայց թ շնամին համբոյրները աւատ են:
- 7 Կուշտ մարդը խորիսը կ'արհամարհէ. Բայց անօթի մարդուն ամէն լեղի շան անոյշ կու գայ:
- 8 Իր տեղէն թափառական եղող մարդը Իր բոյնէն թափառական եղող թուշունին պէս է:
- 9 Իւղը ու խունկը սիրտը կը զուարճանեն. Նմանապէս բարեկամին քաղցրութիւնը՝ մտերիմ խորհրդով:
- 10 Քու բարեկամդ ու քու հօրդ բարեկամը մի թողուր, Եւ քու նեղութեանդ ատենը քու եղբօրդ տունը մի երթար.
- Մօտ դրացին հեռու եղող եղբօրմէ աղէկ է:
- 11 Որդեակ իմ, իմաստուն եղիր ու սիրտս ուրախացուր, Որպէս զի զիս անարգողին պատասխան տամ:
- 12 Խորագետը չարիքը կը սեռնէ ու կը զլուշանայ. Բայց միամիտները առաջ կ'անցնին ու վնաս կը կրեն:
- 13 Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը առ, Եւ օտար կնոջ համար երաշխաւոր եղողէն գրաւ առ:
- 14 Եթէ մէկը առաւօտուն կանուխ ելլէ, ու իր դրացին բարձր ձայնով օրհնէ, Ասիկա անոր անէծք կը սեպուի:
- 15 Անձրեւոտ օրուսն չարուհոկ կ'աթիլը Ու կուռասէր կ'ինք իրարու կը նմանին:
- 16 Զանիկա ծածուկ պահողը հովը կը պահէ, Եւ աջ ձեռքին մէջ պահաս՝ իւղը զնս կը յայտնէ:
- 17 Երկաթը երկաթով կը սրուի, Ու մարդը իր բարեկամին երեսը կը սրէ:

- 18 Թղլնիին հոգ տանողը անոր պատուը կ'ուտէ,
Եւ իր տէրը պահպանողը պատու կը գանէ:
- 19 Ինչպէս ջուրը երեսը երեսին,
Նոյնպէս սիրար մարդը մարդուն է քոչնէ:
- 20 Դժոխքը ու կորուստը չեն կշտանար.
Մարդուն աչքերն ալ չեն կշտանար:
- 21 Ինչպէս հալոցը արծաթը և քուրան սակն է քոչնէ,
Այնպէս ալ մարդը զինք գալովը բերանը Բաշ քոչնէ:
- 22 Յիմարը ցորենի հետ անկանի մէջ սանդիստուով ծեւ-
ծեւ ալ,
Անոր յիմարութիւնը անկէ չերթար:
- 23 Քու ոչխարներուդ վիճակը աղէկ գիտցիր,
Եւ քո հօտերուդ աղէկ նայէ.
- 24 Վասն զի հարստութիւնը միշտ չմնար,
Ու թաղը դարէ դար չտեւեր:
- 25 Կանանչը կը բուսնի, խտր կ'երեւնայ,
Եւ լեռներուն խոտերը կը փոփոխին:
- 26 Գառները քու հագուստիդ համար են,
Ու նոխազները դաշտերուն գինն են:
- 27 Քու կերակուրիդ համար և քու տանդ կերակուրին
համար
Ու քու աղտոխններուդ ապրուստին համար
Բաւական այծի կտթ պիտի սնննաս:

ԳԼ ԻԸ

- 1 Ամբարիշտը առանց մէկուն հալածելուն կը
փախի.
Բայց արդարները առոյգ տուածի պէս քաջատիրա
կ'ըլլան:

- 2 Երկրին յանցանքովը անոր իշխանները շատ կ'ըլլան.
Բայց անոր վիճակը իմաստուն քո գիտուն մարդուն
ձեռքով շար արէն կը գիմանայ:
- 3 Աղքատները զրկող չքուտը մարդը
Հոցի կարօտութիւն ըրող յորգահա անձրեկի պէն է:
- 4 Օրէնքը մերժողները ամբարիշտները կը գալեն.
Բայց օրէնքը պահողները անոնց դէմ կը կենան:
- 5 Չար մարդիկ իրաւունքը չեն հասկնար.
Բայց Տէրը փնտռողները ամէն բան կը հասկնան:
- 6 Իր կատարելութեանը մէջ քալող աղքատը
Ծուռ ճամբաներու մէջ քալող հարուստ մարդէն
աղէկ է:
- 7 Օրէնքը պահողը իմաստուն աղայ է.
Բայց շուայլներուն բարեկամ եղողը իր հայրը կ'ա-
մբըցնէ:
- 8 Իր ստացուածքը սոկոսկրով և վաշխով աւելցնողը
Ջանիկա աղքատին ողբմութիւն ընողին համար կը
ժողովէ:
- 9 Ան որ օրէնքը մտիկ ընելէն ետ կը դարձնէ իր ականջը,
Անոր աղօթքը անգամ պիղծ է:
- 10 Ուղիղները չար ճամբու մէջ մուրեցնողը իր փոխին
մէջ պիտի խնայ.
Սակայն արգարները բարեք պիտի փառանգեն:
- 11 Հարուստ մարդը իր աչքերուն իմաստուն կ'երեւնայ.
Բայց հանճարեղ աղքատը զանիկա կը քննէ:
- 12 Երբ արդարները ուրախանան, մեծ փառք կ'ըլլայ.
Բայց երբ ամբարիշտները բարձրանան, մարդ *կը
փնտռուի:

*կա՛մ, կը պահուըտի

- 13 Իր յանցանքները ծածկողը յաջողութիւն չգտներ. Բայց զանախտատվանողը ու մէկդի ձգողը սղորմութիւն կը գտնէ:
- 14 Միշտ վախցող մարդը երանելի է. Բայց իր սիրտը խտասցնողը չարիքի մէջ պիտի լինայ:
- 15 Աղքատ ժողովուրդի վրայ իշխող ամբարիշտը Մանչող աւիւծի ու անյագ արջու կը նմանէ:
- 16 Խոհեմութիւն չունեցող իշխանը շատ զրկողութիւններ կ'ընէ. Բայց ազահութենէ զզուողը էր կեանքը կ'աւելցնէ:
- 17 *Արիւնապարտ մարդը մինչև գուրը կը փախչի. Թող մէկը չպաշտպանէ զանիկա:
- 18 Կատարելութեամբ քաղողը փրկութիւն կը գտնէ. Բայց ծուռ մարդը որ երկու ճամբով կը քաշէ, անանց մէկուն մէջ կ'ընայ:
- 19 Իր երկերը գործողը հացով պիտի կշտանայ, Ու դատարկ մարդոց հեռեւորը աղքատութեամբ պիտի լեցուի:
- 20 Հաւատարիմ մարդը շատ օրհնութիւններ կ'առնէ. Բայց հարուստ ըլլալու արտորացողը պիտի չարգարանայ:
- 21 Աչտութիւն ընել աղէկ չէ, Վասն զի պատու մը հացի համար մարդ յանցանք կը գործէ:
- 22 Չար աչք ունեցող մարդը հարուստ ըլլալու կ'արտորայ, Ու չգիտեր որ իր վրայ աղքատութիւն պիտի գայ:
- 23 Մարդ յանդիմանողը վերջապէս շնորհք կը գտնէ:

*Եբբ. Անձի մը արիւնովը ճնշուած

- Լեզուով շողքորթութիւն ընողէն աւելի:
- 24 Ան որ իր հայրը կամ մայրը կը կողպատէ, ըսելով Թէ Յանցանք չէ, Անիկա ապականարար մարդուն ընկերն է:
- 25 Հպարտ սիրտ ունեցող մարդը կուր կը հանէ. Բայց Տէրայք ապաւինողը պիտի գերնայ:
- 26 Իր սրտին ապաւինողը անմիտ է. Բայց իմաստութեամբ քաղողը պիտի ազատի:
- 27 Աղքատին տուողը կարօտ չըլլար. Բայց անիւ երես դարձնողը շատ անէծքներ կ'առնէ:
- 28 Եթէ ամբարիշտները բարձրանան, մարդիկ կը պահուին. Բայց եթէ անոնք կորսուին, արդարները կը շատանան:

ԳԼ. ԻԹ

- 1 *Շատ անգամ յանդիմանուած մարդը որ իր պարանոցը կը խտացնէ, Յանկարծ պիտի կտորուի ու բժշկութիւն պիտի չգտնէ:
- 2 Եթէ արդարները զօրանան, ժողովուրդը կ'ուրախանայ. Բայց երբ ամբարիշտը իշխանութիւն կ'առնէ, ժողովուրդը կը հեծէ:
- 3 Իմաստութիւն սիրող մարդը իր հայրը կ'ուրախացնէ. Բայց պրանիկներուն ընկեր եղողը ստացուածքը կը ցրուէ:
- 4 Թագաւորը արդարութեամբ կը հաստատէ էր երկիրը:

*Կաթ, կառուստեր

- Բայց կաշառք տանողը զանիկա կը կործանէ:
- 5 Իր ընկերին շողքորթուածիւն ընող մարդը Անոր քայլերուն որոգայթ կը լարէ:
- 6 Չար մարդուն ամբարշտուածեանը մէջ որոգայթ կայ. Բայց արդարը ցնծուածեան և ուրախուածեան մէջ պիտի ըլլայ:
- 7 Արդարը աղքատներուն դատը գիտէ. Բայց չար մարդը տեղեակ չըլլար:
- 8 Մաղը ընող մարդիկ քաղաքը կը բռնկցնեն. Բայց իմաստունները բարկուածիւնը կը դադարեցնեն:
- 9 Իմաստուն մարդը երբ յիմարին հետ վիճարանուածիւն կ'ընէ,
Թէ՛ սրդողի և թէ՛ ծիծաղի հանգիստ չըլլար:
- 10 Արիւնահեղ մարդիկ արդարը կ'ատեն. Բայց ուղիղները անոր որպիսուածիւնը կը հարցնեն:
- 11 Յիմարը իր միտքը ըստբովին կը յայտնէ. Բայց իմաստունը զանիկա ուրիշ ատենի կը պահէ:
- 12 Սուս խօսքերու ակամջ զնող իշխանին Բոլոր ծառաները չար կ'ըլլան:
- 13 Աղքատը ու բռնուտըը իրարու հանդիպեցան. Երկուքին ալ աչքերուն լոյս տուողը Տէրն է:
- 14 Աղքատները ճշմարտութեամբ դատող թագաւորին ատուը
Յաւիտեան հաստատ կ'ըլլայ:
- 15 Գաւազանը ու յանդիմանութիւնը իմաստութիւն կու տան.
Բայց երբ հոգին ձգուած տղան իր մայրը կ'ամցնէ:
- 16 Երբ ամբարիշտները շատնան, յանցանքը կը շատնայ. Բայց արդարները անոնց խնայը պիտի տեսնեն:
- 17 Խրատէ քու որդիդ, որպէս զի քեզ հանգստացնէ,

- Եւ քու հոգիդ զուարճացնէ:
- 18 Սուսնց մարգարեութեան ժողովուրդը կը խտորի. Բայց օրէնքը պահողը երջանիկ կ'ըլլայ:
- 19 Հասկցող ու պատասխան չտուող ծառան Խօսքերով չխրատուիր:
- 20 Իր խօսքերուն մէջ արտորացող մարդ մը տեսողը. Աւելի յոյս կայ յիմարէն քան թէ անկէ:
- 21 Եթէ մէկը իր ծառան տղոյութենէն փափկուածեամբ կը մեծցնէ,
Վերջապէս անիկա իր տղան կ'ըլլայ:
- 22 Բարկատերա մարդը կուս կը հանէ,
Եւ ցտակաւ մարդը շատ յանցանքներ եւ գործէ:
- 23 Մարդուն հպարտութիւնը զինք կը կործանէ. Բայց հեղահոգի մարդը փառք կը վասակի:
- 24 Գողին ընկեր եղողը իր հոգին կ'ատէ,
Անիկա երդումը կը լսէ, ու երբ քեզ չըլլաներ:
- 25 Մարդու վախը որոգայթի մէջ կը ձգէ.
Բայց Տէրըը տպաւինողը ամուր պայտատանարուն կ'ունենայ:
- 26 Շատերը իշխանին երեսը կը փնտուեն.
Բայց մարդուն իրաւունքը Տէրոջմէն է:
- 27 Անօրէն մարդը արդարներուն զգուելի է,
Եւ ուղղութեամբ քայլողը ամբարշտին զգուելի է:

ԳԼ Լ

- 1 **Յ**ովէեան Ագուսի խօսքերը,
Այսինքն պատգամը, զոր անիկա Իթիելի խօսեցաւ,
Իթիելի և Ուքայի:
- 2 Արդարև ես ահա մարդէ թանձրամիտ եմ,

- Ու ես մտորկային խոհեմութիւն չունիմ՝
- 3 Ես իմաստութիւն չստղեցայ,
Ու *Ս.մենաստաբերին զիտութիւնը չեմ՝ զիտերս:
  - 4 Երկիրք ո՞վ էլաւ ու իջաւ.
Հովը եր ձեռքերուն մէջ ո՞վ ժողովեց.
Ձուրերը ե՞ր հանդերձին մէջ ո՞վ ամփոփեց.
Երկրի բոլոր ծայրերը ո՞վ հասաստեց.
Անոր անունը ի՞նչ է, ու անոր սրբւոյն անունը ի՞նչ է.
Եթէ զիտեա՞ ըսէ:
  - 5 Աստուծոյ ամէն խօսքերը մտքուր են.
Անիկա իրեն ապաւինողներուն ասպար է:
  - 6 Դուն անոր խօսքերուն վրայ Բան մի աւելցնեմ,
Որպէս զի չըլլայ թէ քեզ յանդիմանէ, ու դուն ստա-
խօս երեւնաս:
  - 7 Քեզմէ երկու բան կը ինչդիմ.
Մեռնելէս առաջ զաննս՝ ինծմէ մի արգելիք.
  - 8 Ունայնութիւնը և սուտ խօսքը ինծմէ հեռացուր.
Ինծի աղքատութիւն կամ հարատուութիւն մի տար.
Իմ սովորական հացովս զիս կերակրէ.
  - 9 Չըլլայ որ կշտանամ և +եւ ուրանամ,
Ու, Տէրը ո՞վ է, ըսեմ.
Եւ չըլլայ որ աղքատանամ ու գողութիւն ընեմ,
Եւ իմ՝ Աստուծոյս անունը պարսպ տեղ քերանս առ-
նեմ:
  - 10 Ծառայի մը համար եր տէրոջը ամբաստանութիւն
մի ընեմ,
Չըլլայ որ քեզի անէծք տայ, ու դուն յանցաւոր
գանուիս:

*Կոմ, սուրբերուն

- 11 Յեղ կայ որ իր հոյսը կ'անիծէ,
Եւ իր մոյսը չօրհնէր:
- 12 Յեղ կայ որ իր աչքին առջև մտքուր է,
Սակայն իր աղտեղութիւնէն լուացուած չէ:
- 13 Յեղ կայ որուն աչքերը խիտ ամբարտաւան են,
Ու անոր արտեւանուէքները բարձրացած են:
- 14 Յեղ կայ որուն տիւտները սուրբուր պէ՞ են,
Եւ անոր ժանիքները դանակներու պէ՞ են,
Աղքատները երկրի վրայէն՝
Ու անանիները մտորոց մէջէն ուտելու համար:
- 15 Տարւ, տուր՝ Վե՛նի,
Այս երեքը չեն կշտանար,
Ու չորս բան կայ որնս՝ Հերիք է՝ չեն ըսեր.
- 16 Գերեզմանը, ամուլ արգանդը,
Երկիրը որ ջրով չկշտանար
Ու կրակը որ Հերիք է՝ չըսեր:
- 17 Այն աչքը որ իր հոյսը ծաղր կ'ընէ,
Եւ իր մօրը հնազանդիլը կ'անարգէ,
Չորերուն ագռաւները պիտի փորեն,
Ու զանիկա արծիւներուն ձագերը պիտի ուտեն:
- 18 Այս երեք բանը ինծի զարմանալի կ'երեւնան,
Եւ չորս բան կայ զորոնք չեմ գիտեր.
- 19 Օդին մէջ արծիւին ճամբան,
Ազատութի վրայ օձին ճամբան,
Ծովուն մէջ նաւուն ճամբան,
Ու աղջկան քով այր մտորուն ճամբան:
- 20 Ծնացող կնոջ ճամբան ալ այնպէս է.
Կ'ուտէ ու բերանը կը սրբէ,
Եւ, Չարութիւն չըբ՛ կ'ըսէ:

2013

- 21 Երեք բանի համար երկիր կը դողայ,
Ու չորս բան կայ, զորոնք չկրնար տանիլ:
- 22 Մառան երբ թագաւորէ,
Յիմարը երբ հացով կշտանայ,
- 23 Ատելի կինը երբ կարգուի,
Եւ աղախինը երբ իր տիկնոջ ժառանգ ըլլայ:
- 24 Երկրի վրայ չորս բան կայ որոնք պղտիկ են,
Բայց անոնք շատ խելացի են:
- 25 Մըջիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մը չեն,
Բայց իրենց կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստեն:
- 26 Ճագարները տկար ժողովուրդ մըն են,
Բայց իրենց տուները վէճերու մէջ կը շինեն:
- 27 Մարտինները թագաւոր չունին,
Սակայն ամէնը գունդ գունդ դուրս կ'ելլեն:
- 28 *Մողէսը եւ ձեռքերովը պարէրած կը փակչի,
Ու թագաւորաց պալատներուն մէջ կը գտնուի:
- 29 Աղէկ քաղղ երեք բան կայ,
Եւ չորս բան կայ որոնք գեղեցիկ քաղուածք ունին:
- 30 Աւիւծը՝ որ ամէն անասուններէն զօրաւոր է,
Ու բնաւ մէկուն երեսէն ետ չգառնար:
- 31 ԻՄէջքը կապած չին՝ ու նոխաղը,
Եւ թագաւորը՝ որուն ժողովուրդը իրեն հետ է:
- 32 Եթէ բարձրանալով յիմարութիւն ըրիր,
Կամ չարութիւն մը մտածեցիր,
Չեւքդ բերնիդ վրայ քեր:
- 33 Վասն զի եթէ կաթը ձեծես՝ կոզի կ'ելլէ,

0025339

2001

*Կամ, Սարգը, ե՞՞ր. սէմովթ
 Ի՞նչ եւ որո՞ւնքնի րե՞ստ
 Ի՞նչ, Որսական շունը

